

TURKU

Kakolanrinne 2011 – 2012

Kolerahautausmaan arkeologiset pelastustutkimukset

Arkisto- ja rekisteritiedot

Tutkimuskohde: Kakolanrinne
Kaupunki ja kaupunginosa: Turku IX
Tutkimuksen laatu: Kaupunkiarkeologinen pelastuskaivaus
Kohteen ajoitus: 1800-luku
Peruskarttalehti: Turku 10 4309
TM35-lehti: L3324B1
Ykj-koordinaatit: pkoo= 6712953.7, ikoo= 3238174.9 (vaihe 1), pkoo= 6712982.9, ikoo= 3238271.9 (vaihe 4)
Kkj-koordinaatit: x_{KKJ}= 6704132.6, y_{KKJ}= 1568356.9 (vaihe 1), x_{KKJ}= 6704170.5, y_{KKJ}= 1568450.8 (vaihe 4)
Turun ETRS-GK23-koordinaatit: x_{GK23}= 6703585, y_{GK23}= 23458067 (vaihe 1), x_{GK23}= 6703620, y_{GK23}= 23458162 (vaihe 4)
Maanomistaja: Turun kaupunki
Tutkimuslaitos: Turun museokeskus
Kaivausten valvoja: Aki Pihlman
Kenttäyöjohtaja: Sonja Hukantaival
Kaivausaika: 15.9.2011 (vaihe 1), 2. – 4.11.2011 (vaihe 2), 4.1.2012 (vaihe 3) ja 5.4.2012 (vaihe 4).
Tutkitun alueen pinta-ala: n. 10 m²
Tutkimuksen rahoittaja: Turun kaupunki, Kiinteistöliikelaitos
Esinelöydöt: TMM 22826
Näytteet: 1–21
Löytöjen säilytyspaikka: Turun museokeskus, maalöytövarasto
Mustavalkonegatiivit: KF2012:489–513
Digitaaliset valokuvat: DT2011:36:001–148
Kaivausraportin säilytyspaikka: Turun museokeskus
Kaivausraportin kopio: Museovirasto, rakennushistorian osasto
Pohjakartta © Turun kaupungin Kiinteistöliikelaitos

Aikaisemmat tutkimukset:

Brusila, Heljä 1986: Turku, Pakkarinkatu 3. IX-4-2, a-b. Viemäröintityömaa. Kenttäyökertomus. Side nro 69. Turun museokeskuksen arkisto.

Koivunen, Pentti 1972: Turku, Pakkarinkatu 3 b. Raportti hautausmaan jäännöksistä. Mappi A2: 14. Turun museokeskuksen arkisto.

Tallgren, Jenny Maria 1905: Arkeologisten kaivausten merkintöjä ja lehtileikkeitä Turusta 1900-luvun alusta. Mappi A2: 22. Turun museokeskuksen arkisto.

Sisälllys:

1. Tiivistelmä	1
2. Johdanto	1
Aikaisemmat löydöt tällä alueella	2
Kolera Turussa.....	3
3. Tutkimusmenetelmät ja dokumentointi	4
4. Havainnot vaiheen 1 osalta	6
Hauta 1	6
Hauta 2	7
Hauta 3	8
5. Havainnot vaiheen 2 osalta	9
Hauta 4	9
Hauta 5A.....	10
Hauta 5B.....	11
Hauta 6A.....	12
Hauta 6B.....	12
Hauta 7	12
Hauta 8	13
6. Havainnot vaiheen 3 osalta	14
Hauta 9	14
Hauta 10	15
7. Havainnot vaiheen 4 osalta	15
Hauta 11	15
Hauta 12	15
8. Tulokset ja päätelmiä	15
9. Liitteet	18

Liite 1. Karttaluettelo

Liite 2. Kartat

Liite 3. Löytöluettelo

Liite 4. Luuluettelo

Liite 5. Näyteluettelo

Liite 6. Valokuvaluettelo

Liite 7. Valokuvien pinnakkaiset ja hakemistokuvat

1. Tiivistelmä

Turun museokeskus sai tiedon Turun kiinteistöliikelaitoksen maanrakennustyömaalla Kakolanrinteessä löytyneestä vainajasta. Tutkimuksissa kävi ilmi, että kyseessä on kaksi päällekkäisissä arkuisa haudattua vainajaa. Kolmas arku näkyi kaivannon profiilissa. Samalta työmaalta otettiin uudelleen yhteyttä museokeskukseen, kun kaivutöissä jälleen löytyi arkuja. Tällä kertaa tutkittiin kuusi hautaa, ja kaksi lisää havaittiin kaivannon profiileissa. Vielä kolme hautaa tutkittiin seuraavan vuoden puolella. Lähistöllä on aikaisemminkin 1900-luvun alussa ja 1970- sekä 1980-luvulla löytynyt hautauksia, joiden on arveltu kuuluvan 1830-luvulla näille main perustettuun, mutta myöhemmin unohtuneeseen kolerahautausmaahan.

Yhteensä hautoja tutkittiin yksitoista kappaletta. Havaittuja hautoja oli 15. Niiden orientaatio vaihteli suuresti: vaiheen 1 haudat olivat pohjois-etelä – suuntaisia, vaiheen 2 luoteis-kaakko – suuntaisia ja vaiheen 3 ja 4 lähes itä-länsi – suuntaisia. Arkut olivat matalia lauta-arkkuja ja niitä oli paikoin kahdessa kerroksessa. Osassa arkuista löytyi jäänteitä kasvikuiduista tai puulastuista. Kahdesta tutkista haudasta löytyi pieni metallinen ortodoksiristiriipus.

2. Johdanto

Turun museokeskus sai syyskuussa 2011 tiedon Turun kiinteistöliikelaitoksen maanrakennustyömaalla Kakolanmäen juurella löytyneestä vainajasta. Työmaalla rakennetaan Kakolan alueen kunnallistekniikkaa ajalla elokuu 2011 – syyskuu 2012. Työn tilaaja on Turun kiinteistöliikelaitos, työmaan valvoja on Finnish Consulting Group ja pääurakoitsijana on Powerman Oy.

Putkityömaan edettyä Kakolanmäen länsirinteessä Malminkadun, Hansakadun ja Polttimonkadun välissä olevalle pienelle soratiepätkälle (ks. kuva 1: löytöpaikka 1), kaivinkone oli rikkonut kaivannon eteläprofiiliin jatkuneen puuarkun, jonka sisällä oli vainajan luita. Työmiehet kertoivat työntäneensä arkusta ulos pudonneet luut, mukaan lukien pääkallon, takaisin rikkonaiseen arkuun ja peittäneensä kaivannon putken asentamisen jälkeen. Turun museokeskukseen otettiin työmaan taholta yhteyttä vasta tämän jälkeen.

Kuva 1. Löytöpaikkojen sijainti kartalla on merkitty mustalla pallolla (Pohjakartta © Turun kaupungin Kiinteistöliikelaitos).

Kaivanto kaivettiin uudelleen auki museokeskuksen tutkija Aki Pihlmanin kehotuksesta 15.9.2011. Museokeskukselta paikalla olivat tuolloin Aki Pihlmanin lisäksi projektitutkija Sonja Hukantaival ja konservattori Riikka Saarinen. Kävi ilmi, että kyseessä oli kaksi päällekkäistä hautausta ja nämä osittain tuhoutuneet hautaukset saatiin tutkittua yhden päivän aikana.

Tieto löytyneestä vainajasta oli saatettu myös poliisiin tietoon, joten paikalle saapui Reijo Kaartinen poliisin teknisestä tutkinnasta. Kaartinen ilmoitti kuitenkin heti saavuttuaan olevansa paikalla ihan vain mielenkiinnosta, sillä oli jo selvää, että kyseessä ei ollut poliisiasia.

Työmaan taholta otettiin uudelleen yhteyttä Turun museokeskukseen 1.11.2011. Kaivanto oli edennyt Malminkatua pitkin suunnilleen osoitteen Malminkatu 1 kohdalle kun viemärikaivoa varten kaivetulla alueella oli tullut vastaan arkkuja (ks. kuva 1: löytöpaikka 2). Tällä kertaa työmaalla tunnettiin oikeat toimintatavat, joten työmaa pysäytettiin ja yhteydenotto museokeskukseen oli välitön. Hautauksia löytyi tällä alueella useampia. Niistä kuusi oli työmaan etenemisen vuoksi tutkittava ja poistettava. Kenttätöaika tähän kului kolme päivää ja paikalla olivat Turun museokeskukselta jälleen Sonja Hukantaival, Riikka Saarinen ja Aki Pihlman.

Aivan Malminkadun päähän rakennettavan kaukolämpökaivon paikan kaivaminen pysäytettiin jälleen, kun vastaan tuli arkku (ks. kuva 1: löytöpaikka 3). Museokeskukseen otettiin heti yhteyttä, ja arkku tutkittiin 4.1.2012. Neljännen kerran työmaalle palattiin 5.4.2012 tutkimaan kaksi hautaa.

Aikaisemmat löydöt tällä alueella

Melko lähellä vaiheen 1 hautojen löytöpaikkaa, noin 60 metrin päässä löytöpaikasta Pakkarinkadulla, Topeliuksen koulun edustalta (ks. kuva 1), on löydetty hautoja ensimmäisen kerran 1900-luvun alussa. Jenny Maria Tallgren on koonnut muistiinpanoja ja lehtileikkeitä elokuussa 1905 vesijohtotyömaan yhteydessä löytyneistä vainajista. Eräässä muistiinpanossa hän mainitsee kansakoulun kivijalan syrjästä löydetty ruumiskirstut, jotka supistuivat jalkapäähän. Yhdessä arkussa ”näytti olevan sotamiehen haamu, pitkävartiset saappaat jalassa”. Hän mainitsee myös työmiesten löytäneen useampia pieniä, parin tuuman mittaisia metalliristejä, joiden toisella puolella näytti olevan venäläistä kirjoitusta. Eräs työmies oli lähistöltä löytäneen kultasormuksen kuulemma pistänyt omaan taskuunsa (Tallgren, J. M., A2: 22).

Tallgrenin tallettamassa lehtileikkeessä elokuulta 1905 kirjoitetaan (Uusi Aura 15.8.1905; U.A. Aug. 1905; Tallgren, J. M., A2: 22):

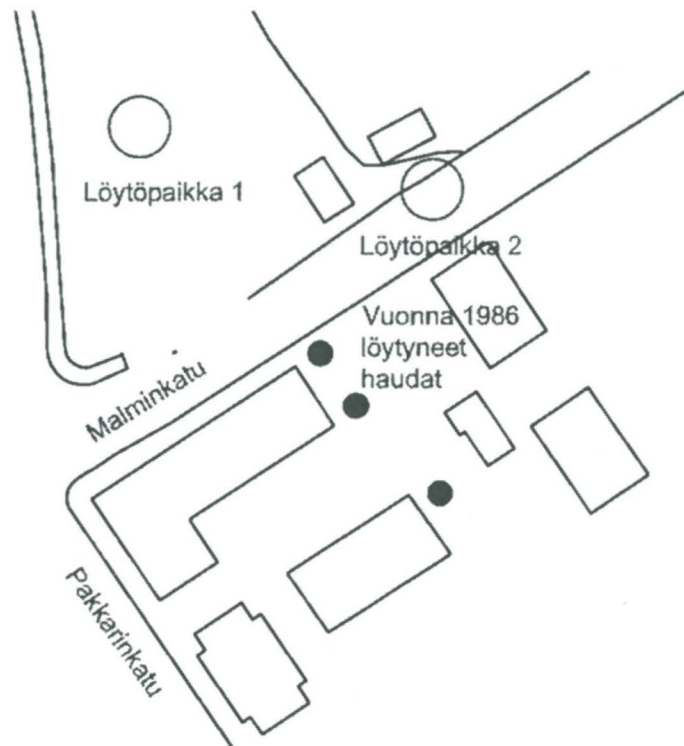
”Ihmisen luita löysivät vesijohtokaivoksessa työskentelevät miehet eilen Pakkarinkadulta. Luita oli useassa eri paikassa noin 1 ½ mtr:n syvyydessä ja olivat ne jotenkin hyvin säilyneet maassa. Milloin ja miten ne sinne ovat joutuneet, on meidän mahdoton sanoa.”

Lisäksi Pakkarinkadulla kaivettaessa uusien työläisten asuntojen perustuksia löytyi ilmeisen laajalla alueella tiheä hautausmaa. Arkut olivat noin puolen metrin syvyydessä, aivan vierivieressä, jopa kymmenen samassa rivissä, ja niiden alla oli lisää arkkuja. Arkut olivat tasakantaisia ja monissa oli huomattu jäänteitä niinimatoista, joihin ruumiit oli ilmeisesti kääritty. Arkkujen pohjalla oli lastukerros (”...hade ett underlag af spånor utgjort botten”). Vainajien ajateltiin olevan nuoria, sillä niiden hampaat olivat hyväkuntoisia. Työmiehet olivat huomauttaneet haudoista lähteneestä epämiellyttävästä hajusta. Tässä muistiinpanossa Tallgren arvelee, että kyseessä voisi ehkä olla kulkutauteihin kuolleet vainajat (Tallgren, J. M., A2: 22).

Osoitteessa Pakkarinkatu 3 B (huom. nykyään osoite on Pakkarinkatu 13) oli putkikaivanto jälleen toukokuussa 1972. Silloin koululaiset löysivät ihmisen reisiluun Topeliuksen kansakoulun edestä. Paikalla käynyt Pentti Koivunen havainnoi, että noin metrin syvyydessä kadun mukulakivipinnan

alla savensekaisessa maassa oli irtonaisia ihmisluita. Tässä yhteydessä ei löytynyt ehjiä hautauksia, eikä mitään arkun jäännöksiä. Koivunen mainitsee lisäksi Topeliuksen koulua käyneen Asta Lehtosen tienneen paikalla olleen kolerahautausmaa (Koivunen, P. 1972, A2: 14).

Pakkarinkatu 3:n (huom. nykyään osoite on Pakkarinkatu 13) takapihalla kaivettiin viemäreitä myös helmikuussa 1986. Työmaalta otettiin yhteyttä Turun maakuntamuseoon, kun kaivannosta löytyi luurankoja. Paikalle lähtenyt tutkija Heljä Brusila kertoo raportissaan, että vainajat oli haudattu yksinkertaisissa lauta-arkuissa. Arkut koostuivat lautakehikoista, joiden korkeus oli n. 20 cm sekä kansi- ja pohjalaudoista. Arkut sijaitsivat 2,2 m:n syvyydessä arkun pohjasta mitattuna. Vainajien lukumäärää ei ole mainittu raportissa, mikä ilmeisesti johtuu siitä, että tästä ei saatu varmuutta työmaan kaotoisessa tilanteessa. Lisäksi Brusila mainitsee, että samassa arkussa saattoi olla useampia vainajia (Brusila, H. 1986). Brusilan havaitsemat haudat suhteessa vuonna 2011 tutkittuihin hautoihin on merkitty kuvaan 2.

Kuva 2. Vuonna 1986 havaittujen hautausten sijainti (Brusilan mukaan) on merkitty kolmella mustalla pallolla. Vuonna 2011 havaitut löytöalueet on ympyröity (Pohjakartta © Turun kaupungin Kiinteistöliikelaitos).

Yllä mainittujen havaintojen lisäksi hautoja on tullut mitä ilmeisimmin näkyviin kunnallistekniikan rakentamisessa myös siten, että havainnoista ei ole ilmoitettu museolle. Toisessa vaiheessa tutkittujen arkkujen kansien päälle oli nimittäin asetettu kaksi sähkökaapelia. Kaapelit ovat vanhanaikaisia ja merkitty tiilirivillä, joten arkkujen esiin kaivamisesta on kulunut vuosikymmeniä.

Kolera Turussa

Ensimmäinen koleraepidemia puhkesi Turussa syyskuussa 1831. Tämä ensimmäinen epidemia tappoi kaupungissa 234 henkilöä. Pelottavan taudin etenemistä pyrittiin rajoittamaan erilaisilla toimilla, joihin kuului erillisten hautausmaiden perustaminen.

Kolerasairaalat oli perustettu jo ennen pelätyn taudin saapumista Turkuun asti. Joen itärannan sairaat hoidettiin Kupittaaanmäellä ja länsirannan asukkaille oli perustettu sairaala linnankentälle, suunnilleen sille paikalle, missä nykyiset Kalastajankatu ja Malminkatu kohtaavat. Sairastuneet sotilaat saivat sai-

raalan nykyisen Sairashuoneenkatu 6:n kohdalla olevassa talossa. Pormestari Carl Edvard Gadd oli antanut aidata koleran uhreille omat hautausmaansa, toisen Itäharjulle ja toisen Kakolanmäelle Pakkarin- ja Malminkadun risteykseen. Vainajat oli haudattava jo poismenon jälkeisenä yönä ja hautajaismenot rajoitettava mahdollisimman lyhyiksi. Tästä säännöstä kuitenkin poikettiin silloin, kun kuollut oli erityisen merkittävä henkilö (Nikula 1972, 236–237, 239).

Kun ensimmäinen epidemia alkoi laantua, kaupungin varuskunnasta ilmoitettiin vain yhdestä sairaustapauksesta. Koleran tuhot sotilaiden keskuudessa pidettiin aluksi salassa, sillä sotilassairaala ei ollut vielä valmistunut. Koleran uhrien lukumäärään 234 ei sisälly 600-miehisen varuskunnan kuolleet, eivätkä linnan vankilassa kuolleet. Syys- lokakuussa sotilaita kuoli 22 ja linnan vankeja 2 (Nikula 1972, 238).

Kolera palasi Turkuun vuosina 1848 ja 1853. Vuonna 1848 tilapäiset sairaalat sijaitsivat Uuden kaupungin korttelissa ja kaupungin pohjoislaidalla. Tällä kertaa 82 kaupunkilaista kuoli koleraan (Nikula 1972, 239–240). Vuoden 1853 epidemia oli Suomen pahin, silloin koleraan kuoli koko maassa yli 2000 ihmistä (Nygård 2004, 96). Turussakin varotoimenpiteet osoittautuivat riittämättömiksi ja tilapäiset sairaalat olivat pian ylikuormitettuja. Yhteensä vuoden 1853 epidemiassa kuolleita oli 532 henkeä, joista 67 oli krenatööririkampujapataljoonan miehiä (Nikula 1972, 240).

Koska kyseessä olevan hautausmaan havaintoihin kuuluu viitteitä venäläisistä sotilaista, nousee kysymys heidän sijoittumisestaan kaupunkialueella. Venäläisen varuskunnan sotilaille ei aluksi ollut omaa kasarmia, vaan sotilaat majoitettiin kaupunkilaisten luokse. Kasarmi saatiin vuonna 1829 Puistokadun ja Linnankadun kulmaukseen, jossa se toimi vuoteen 1857 asti (Nikula 1972, 25). Laivaston väki majoitettiin kruunun kustannuksella linnaan ja linnankentän rakennuksiin, mutta tämä Turun eskaaderi lienee lakkautettu jo vuonna 1830 (Nikula 1972, 19).

Kahden kolerahautausmaan käytöstä on hiukan ristiriitaista tietoa. Nikulan (1972, 237) mukaan linnankentän kolerasairaala oli tarkoitettu kaikille joen länsirannan asukkaille, joten vaikuttaisi tarkoituksenmukaiselta, että tämän sairaalaan kuolleet haudattaisiin sen yhteydessä olevalle hautausmaalle. Silti vuoden 1869 Åbo Underrättelser - sanomalehden mukaan Hämeentullin ulkopuolelle, nykyiselle Itäharjulle, haudattiin kaikki vuonna 1831 ja vuoden 1832 alussa koleraan kuolleet, paitsi ne, jotka kuolivat linnan vankilassa. Näille oli oma, pienempi, aidattu kolerahautausmaansa ”Linnanfältillä” (ÅU 25.3.1869).

Vuonna 1869 Itäharjun kolerahautausmaa oli hoitamattomana, mikä oli edellä mainitun lehtiartikkelin suuri huolenaihe. Olihan tälle hautausmaalle haudattu kunniallisia kaupunkilaisia, jotka ansaitsivat tulla muistetuiksi. Artikkelissa vedottiin hautausmaan kunnostamisen puolesta, mutta mitään vastaavaa huolta ei esitetty Linnanfältin hautausmaan puolesta. Ilmeisesti kaikki tunnetut, vaikutusvaltaiset, kaupunkilaiset olivat haudattuja juuri Itäharjulle, ja Linnanfältin merkitystä vähäteltiin mahdollisesti ihan tahallisestikin. Ehkä juuri tästä syystä Itäharjun kolerahautausmaa on edelleen tunnettu ja merkitty, mutta linnankentän hautausmaa painui niin tehokkaasti unholaan, ettei sen olemassaoloa enää vuonna 1905 muistettu, kun Topeliuksen koulua alettiin rakentaa.

3. Tutkimusmenetelmät ja dokumentointi

Vaihe 1 (15.9.2011)

Putkikaivantoa kaivettiin uudelleen auki kaivinkoneella kunnes arkun kansilaudat tulivat näkyviin. Sen jälkeen kaivaminen suoritettiin lapiolla ja lastalla. Löydöt dokumentoitiin digi- ja mustavalkoisin kineofilmivalokuvien sekä piirtämällä 1:20. Sonja Hukantaival vastasi dokumentoinnista ja Riikka Saarinen huolehti löydöistä ja näytteistä.

Työmaalla ei ollut käytettävissä takymetriä eikä vaaituskojetta, joten tarkkaa löytöpaikkaa ja tarkkoja korkeuksia ei voitu mitata. Löytöpaikka saatiin haarukoitua kantakartalle tyydyttävällä tarkkuudella suhteutettuna katuihin ja lähellä olevaan muuntajarakennukseen. Maanpinnan korkeuslukema saatiin Kiinteistöliikelaitokselta. Sen ilmoitettiin olevan tässä kohdin noin +17,8 m mpy (N2000 – järjestelmässä). Kartassa 1 (ks. karttaliite) näkyvät koordinaatit ovat Turun ETRS-GK23-tasokoordinaatteja.

Löytyneet luut otettiin talteen. Arkun nauvoja otettiin talteen vain osa, samoin puusta otettiin näytepaloja. Lisäksi otettiin kaksi maanäytettä Reijo Kaartisen käyttöön. Hän on kiinnostunut löytämään niistä raatohyönteisten jäämiä. Arkun naulojen lisäksi muita esinelöytöjä ei ollut.

Vaihe 2 (2.- 4.11.2011)

Kun työmaalle palattiin marraskuun alussa, kaivannon profiilissa näkyi kolmen arkun reunoja. Arkkujen yläpuolella oli useita kaapeleita, joten arkkujen esiin kaivaminen oli hiukan haasteellista. Maata kaivettiin ensin kaapeleiden päältä ja sitten varovasti kaapeleiden alta jo kaivetun kaivannon puolelta kaivinkoneella Powerman Oy:n lapiomiehen avustaessa. Jälleen kun arkkujen yläosat alkoivat tulla näkyviin, loput kaivettiin lapiolla ja lastalla.

Tällä kertaa työmaalla sattui ensimmäisen päivän aamulla olemaan maanmittari paikalla takymetreineen. Hän mittasi kolme kohtaa profiileissa näkyvistä arkuista, ja näiden tarkkojen pisteiden avulla saatiin hautaukset piirrettyä oikeille paikoilleen. Kartoissa olevat koordinaatit ovat Turun ETRS-GK23-tasokoordinaatteja ja korkeudet N2000 – järjestelmässä.

Dokumentoinnin digi- ja mustavalkokinafilmikuvin sekä piirtämällä 1:20 suoritti jälleen Sonja Hukantaival ja Riikka Saarinen huolehti löytöjen ja näytteiden taltioinnista. Vainajien luut otettiin talteen, samoin löytyneet esineet: kaksi pientä metalliristiriipusta. Arkuista otettiin puunäytteet ja haudoista otettiin maanäytteitä sekä kasvijäännösnäytteitä myöhempää tutkimusta varten.

Vaihe 3 (4.1.2012)

Kolmannen kerran työmaalle palattiin tutkimaan kaukolämpökaivon kaivannossa esiin tullutta hautaa. Arkku kaivettiin esiin ensin lapiolla ja sitten lastalla. Työmaalla ei ollut takymetriä eikä vaaituskojetta käytössä, mutta haudan paikka saatiin arvioitua kantakartalle tyydyttävällä tarkkuudella läheisen korkeuskiintopisteen (piste nro 4656) ja rakennuksen kulman avulla. Korkeuskiintopisteen korkeus on +21,71 m mpy, mutta se sijaitsee hiukan ylärinteessä löytöpaikkaan nähden, joten löytöpaikan maanpinnan korkeus lienee jonkin verran tätä alempana.

Dokumentointi tehtiin digitaalisiin valokuvin ja piirtäen. Vainajan luut ja haudan jalkopäästä löytynyttä nahkaa otettiin talteen ja haudasta otettiin maanäytteet ja arkusta puunäyte. Toinen arkku tuli vielä esiin kaivannon kaakkoisprofiilissa, mutta tämä sai jäädä paikalleen.

Vaihe 4 (5.4.2012)

Neljännän kerran työmaalle palattiin kun Malminkadun päästä ylös Kakolanmäelle kulkevan tien pohjustusta kaivettiin. Tällä alueella tuli vastaan kaksi hautaa. Paikalle lähti Sonja Hukantaipaleen lisäksi Elina Saloranta. Koska työmaan maanmittari oli paikalla, haudat saatiin jälleen mitattua takymetrillä tarkasti paikalleen. Dokumentointi tehtiin mittausten lisäksi digitaalisiin kuvin. Vainajat olivat tällä alueella kokonaan maatuneet.

Jälkityöt

Kaikkien vaiheiden jälkitöissä kartat piirrettiin puhtaaksi AutoCADLT 2000i – ohjelmalla. Luetteloitavan aineiston vähyden vuoksi ei tehty MS Access-tietokantaa (kuten tavallisesti Turun kaupunkikaivauksilla tehdään), vaan löydöt, valokuvat ja kartat luettelointiin MS Word-tiedostoina. Luut pestiin kevyesti ja kuivattiin hitaasti. Jälkityöt suoritti Sonja Hukantaival konseraattori Riikka Saarisen ja konservaattoriapulainen Heidi Karjalaisen avustaessa löytöihin ja näytteisiin liittyvissä töissä.

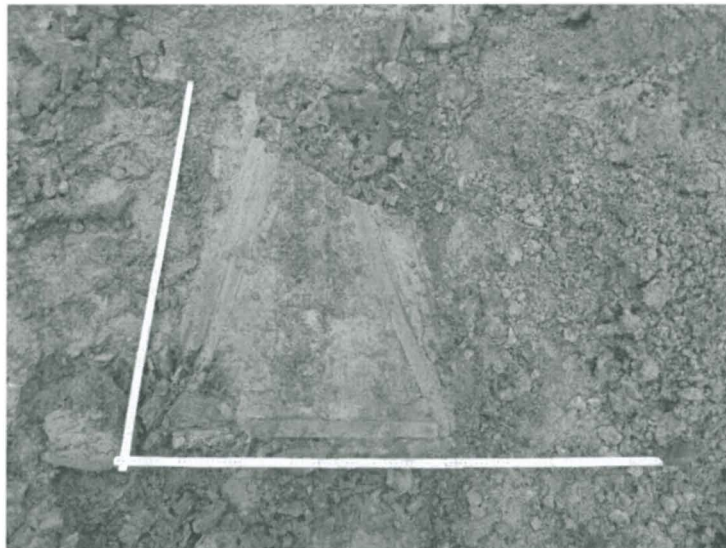
4. Havainnot vaiheen 1 osalta

Kaivaminen aloitettiin hiukan putkikaivannon vierestä, sen eteläpuolelta, paikasta jossa työmiehet arvelivat vain osittain putkikaivannon alueelle osuneen arkun olevan yhä ehjä. Kaivinkoneella poistettiin ensin ruskeaa, karkeaa soraa noin 60 cm:n syvyydelle maanpinnasta, jonka jälkeen maalaji muuttui sitkeäksi, harmaaksi saveksi. Arkun kansilaudat tulivat esiin saven alta noin 70 cm:n syvyydessä maanpinnasta mitattuna. Kun arkun kansi oli saatu näkyviin, kaivettiin myös alun perin kaivinkoneen rikkomaa maahan päähän, eli arkun pohjoispuolelle arkun leikkausprofiili esille.

Kun tätä leikkausprofiilia tarkasteltiin, huomattiin että kyseessä on itse asiassa kaksi päällekkäin olevaa pohjois-eteläsuuntaista arkkua (haudat 1 ja 2). Kaivinkone oli rikkonut molempien arkkujen pohjoispään. Kaivantoa avattaessa tuli myös sen lounaisprofiilissa näkyviin hiukan kolmannen arkun kulmaa (hauta 3). Haudat oli kaivettu harmaaseen, sitkeään saveen siten, että kuopan leikkauksen rajaa ei voitu havaita kuin aivan arkkujen 1 ja 2 eteläpäädyssä. Tässä kohdin kuopan raja kulki noin 3 cm:n päässä arkkujen päädyistä.

Hauta 1

Päällimmäisen arkun kansilaudat tulivat siis ensimmäisenä näkyviin. Säilyneenä oli kolme pohjois-eteläsuuntaista noin 20 cm:n levyistä lautaa ja niiden päällä pieni pala itä-länsisuuntaista poikkipuuta. Läntisintä lautaa oli säilynyt eniten, vajaan metrin pituudelta. Sen ja seuraavan laudan välissä oli noin 10 cm:n rako. Kun kansi poistettiin arkun päältä, havaittiin, että arkun länsi- ja itäpuoliset laidat olivat painuneet kasaan siten, että arkku kapeni voimakkaasti rikkonaiseen pohjoispäättyyn päin. Tämän lisäksi arkku oli täynnä savea (ks. kuva 3).

Kuva 3. Haudan 1 arkku, kun kansi on nostettu pois. Kuvattu etelästä. Kuvaaaja Sonja Hukantaival (DT2011:36:05).

Kun arkun sisäistä savea kaivettiin muutaman senttimetrin verran, saven joukosta paljastui lauta, joka mahdollisesti on kuulunut kansirakenteen tyhjään rakoon. Arkku oli tosiaan aivan laitojaan myöden täynnä savea, jonka joukossa oli hiukan nyrkkiä suurempia, pyöreähköjä kiviä. Saven joukossa oli siellä täällä erittäin maatumutta luuainesta. Ainoat helposti tunnistettavassa muodossa säilyneet luut olivat arkussa aivan pohjimmaisena molempien laitojen vieressä. Länsilaidassa oli kolme käsivarren luuta olka-, kyynär- ja varttinäluu) ja itälaidassa olkaluu ja alaleuka hampaineen (ks. kuva 4). Luut olivat saven peitossa ja melko huonokuntoisia. Alaleuan yhteydessä oli hiukan punaista pigmenttiä, josta otettiin näyte (nro 9). Saven seassa oli myös jäänteitä jostakin kasvista tai muusta kuidusta. Tästäkin otettiin pieni näyte (nro 11).

Kuva 4. Haudan 1 luuta arkun itälaidassa. Kuvattu luoteesta. Kuvaaja Sonja Hukantaival (DT2011:36:14).

Arkun puuaines oli paremmin säilynyttä kuin luut. Päätylauta oli 47 cm pitkä, 4 cm paksu ja 20 cm korkea. Laidat oli naulattu päätylautaan siten, että pääty jäi laitojen sisäpuolelle. Laidat olivat myös 20 cm korkeita ja 4 cm paksuja. Laitojen ulkopuolelle oli naulattu listat, jotka olivat noin 4 cm paksuja ja suunnilleen saman verran korkeita. Päädyssä samanlainen lista oli naulattu sisäpuolelle. Arkun pohja muodostui kahdesta leveästä laudasta.

Haudasta 1 otettiin talteen luun fragmentteja, neljä käsivarren luuta ja alaleuka (ks. tarkemmin liitteestä 3). Arkun nauvoja otettiin talteen 8 kpl (TMM22826:ME01:01) ja puusta otettiin näytepaloja (nro 12–13). Näytteet otettiin myös arkussa olleesta punaisesta pigmentistä (nro 9) ja kasvijäänteistä (nro 11). Lisäksi haudassa olleesta savesta otettiin maanäyte (nro 1) Reijo Kaartisen käyttöön.

Hauta 2

Kun päällimmäinen arkku oli purettu, alta paljastui hauta 2. Arkkujen välissä oli hyvin vähän savea, ja onkin todennäköistä, että arkut on asetettu kuoppaan yhtä aikaa. Haudan 2 arkun kannesta oli säilynyt 18 cm leveä pohjois-eteläsuuntainen lauta ja noin 9 cm leveä poikkipuu, jonka länsipää oli loivasti viistetty. Poikkipuu oli naulattu yhdellä naulalla kiinni kansilautaan. Näytti siltä, että kansirakenteeseen on kuulunut toinenkin leveä kansilauta, mutta siitä ei enää ollut jäljellä kuin kapea palanen. Tässäkin arkussa oli laidoissa listat, joista länsipuolella oleva nousi muutaman senttimetrin kannen yli kaartuen loivasti sisäänpäin.

Kun kansirakenne purettiin, huomattiin tämänkin arkun kapenevan jyrkästi kohti rikkonaista pohjois-

päätyä mentäessä. Sen sijaan tämä arkku ei ollut täynnä savea, vaan arkussa oleva vähäinen maa-aines näytti joutuneen sinne joko silloin kun arkku alun perin löytyi tai sitä uudelleen esiin kaivettaessa. Arkussa oli hyvin säilyneitä luita sekaisin (ks. kuva 5). Tämä oli se arkku, johon työmiehet olivat työntäneet ulos tipahtaneet luut takaisin, joten luut eivät olleet alkuperäisillä sijoillaan.

Kuva 5. Haudan 2 arkku luineen kun kansirakenne on poistettu. Kuvattu pohjoisesta. Kuvaja Sonja Hukantaival (DT2011:36:28).

Arkku oli rakenteeltaan ja kooltaan melko samanlainen kuin päällimmäinenkin arkku. Päätylauta oli 40 cm pitkä, n. 5 cm paksu ja n. 20 cm korkea. Se oli samalla tavalla naulattu laitojen väliin, mutta päädyssä ei ollut listaa. Laidat olivat myös n. 20 cm korkeita. Laitojen listat olivat pysyneet huomommin kiinni laidoissa kuin päällimmäisessä arkussa. Läntinen lista oli kiinni laidassa vain eteläpäästään. Se makasi saven päällä pohjois-eteläsuunnassa, eikä seurannut laidan suuntaa koilliseen päin. Tämä lista nousi siis hiukan kansirakenteenkin yläpuolelle. Itäpuolen listasta oli jäljellä vain muutamia paloja, mutta se näytti olleen naulattu laidan yläosaan, eikä siis sen ulkosyrjään.

Erikoisin piirre arkussa oli se, että siinä ei ollut pohjalautoja. Ainoastaan arkun kaakkoiskulmassa oli pieni laudanpätkä, joka saattoi olla peräisin alkuperäisestä pohjasta. Päätylaudan pohjassa oli kyllä nauhanjäljet, mikä viittaa siihen, että arkussa oli jossakin vaiheessa ollut pohjarakenne. Pohjalautojen sijaan arkun ”pohjassa” oli sileä savipinta, joka oli värjäytynyt noin senttimetrin paksuudelta vaaleanruskeaksi.

Haudasta taltioitujen luiden joukossa on mm. kallo alaleukoineen, kylkiluita, selkänikamia ja molemmat olkaluut (ks. tarkempi luettelo luista liitteessä 3). Arkun nauvoja otettiin talteen 4 kpl (TMM22826:ME02:01) ja arkusta otettiin puunäyte (nro14). Tästäkin haudasta otettiin maanäyte (nro 2) Reijo Kaartiselle.

Hauta 3

Kolmas hauta tuli näkyviin kaivannon lounaanpuoleiseen profiliin sitä uudelleen avattaessa. Arkusta

näkyi vain hiukan kulmaa (jota kaivinkone hiukan rouhaisi), mutta näytti siltä, että tämäkin arkku on pohjois-eteläsuuntainen. Arkku on noin 120 cm:n päässä luoteeseen haudoista 1 ja 2 (ks. kuva 6). Tämä arkku näyttäisi olevan samalla syvyydellä kuin hauta 2, eli noin 90 cm:n syvyydessä maanpinnasta mitattuna. Arkkua ei kaivettu esiin, sillä se ei ollut vaarassa tuhoutua tämän työmaan puitteissa.

Kuva 6. Haudan 3 arkku suhteessa hautoihin 1 ja 2. Haudan 3 arkon kulma näkyy kuvassa oikealla. Kuvattu koillisesta. Kuvaaja Sonja Hukantaival (DT2011:36:20).

5. Havainnot vaiheen 2 osalta

Työmaalla tuli arkkuja jälleen näkyviin marraskuun alussa. Silloin niiden päätyjä tuli esiin Malminkadun myötäisen putkikaivannon luoteisprofiilissa, alueella, johon oli tarkoitus kaivaa kaivonpaikka. Ylimmät arkut olivat noin 1,5 m:n syvyydessä maanpinnasta mitattuna. Niiden päällä kulki useita kaapeleita, uudempia kaapeleita huomattavasti niiden yläpuolella ja vanhoja kaapeleita aivan arkkujen päällä. Kaapelikaivannot oli täytetty soralla ja hiekalla, maa niiden alla oli jälleen sitkeää harmaata savea.

Ensimmäisessä vaiheessa haudat numeroitiin löytymisjärjestyksessä, mutta toisessa vaiheessa numerointi on hiukan epäloogisempi. Ensin numeron saivat haudat 4, 5, 6 ja 7, jotka olivat tulleet näkyviin työmaan edetessä. Numeron 4 sai arkku, joka oli koillisin ja siitä numerointi jatkui lounaaseen mentäessä. Tutkimukset aloitettiin arkusta numero 6, jolloin huomattiin, että kyseessä oli itse asiassa kaksi päällekkäistä arkkuja. Päällimmäinen oli erittäin huonosti säilynyt ja se sai tunnuksen 6A. Sen alla oleva sai tunnuksen 6B. Sama tilanne todettiin, kun siirryttiin tutkimaan hautaa 5. Jälleen haudat saivat tunnukset 5A ja 5B. Näiden jälkeen tutkittiin hauta 4, jonka alta paljastui erittäin hyvin säilynyt arkku. Se sai oman numeron, eli 8. Hauta 7 sai jäädä paikalleen, sillä sen poistaminen ei ollut välttämätöntä. Kaivannon koillisprofiilissa näkyi merkkejä hautojen 4 ja 8 vieressä olevista haudoista, mutta näiden esiin kaivaminen ei ollut tarpeen.

Hauta 4

Hauta 4 on ylemmän hautarivin koillisin tutkittu hauta. Tämä hauta on NW – SE – suuntainen, ja vaikka se kuuluu ylempään arkkuriviin (sen alla on hauta 8), se on suunnilleen samalla korkeudella (n. +17,00 m mpy) kuin alempaan riviin kuuluvat haudat 5B ja 6B.

Arkun kansi oli säilynyt, mutta se oli melko maatonut. Kansi muodostui kolmesta pitkästä lankusta ja kahdesta poikkipuusta. Maatumisen takia kansi oli painunut kuopalle. Kannen maatumiseen oli varmasti vaikuttanut sen päälle asetettu kaapelipari, joka osittain leikkasi arkun kantta ja laitoja (ks. kuva 7). Kun kansi poistettiin, todettiin, että arkku oli pitkälti täytetty savella. Arkun muut puosot olivat vaihtelevasti säilyneet, luoteisosa näytti

olevan kuivempi ja huonommin säilynyt kuin kosteammassa maassa ollut kaakkoisosana. Kaiken kaikkiaan arkku oli kuitenkin melko hyvin säilynyt, siinä oli kaikki osat (laidat, päädyt, kansi ja pohja) tallella, eikä se ollut vahingoittunut tämän työmaan puitteissa ollenkaan.

Arkku oli 180 cm pitkä, luoteispäästään 50 cm leveä ja kaakkoispäästään 38 cm leveä. Korkeutta arkulla oli luoteispäässään vain 15 cm, kun taas kaakkoispäässä korkeus oli 20 cm. Arkun luoteispäässä pääty oli asetettu laitoihin tehtyihin loveuksiin. Tässä päädyssä oli myös säilynyt sisäpuolelle asetettu lista. Kaakkoispää oli yksinkertaisemmin tehty, siinä pääty oli vain asetettu laitojen sisäpuolelle. Arkun pohja muodostui kahdesta leveästä laudasta. Päädyt oli naulattu kiinni laitojen puolelta lyödyillä nauloilla ja pohja oli naulattu ainoastaan päätyihin kiinni.

Vainaja oli lähes täysin maatonut, ehkä siksi, että arkku oli täyttynyt savella. Ainoat tunnistettavassa kunnossa säilyneet luut olivat arkun keskivaiheilta hiukan kaakkoon kumpaakin laitaa vasten painautuneet pitkät alaraajan luut. Muuten luuaines oli maatonut pelkiksi värjäytymäkeskittymiksi saven joukkoon. Arkun luoteispäässä, n. 30 cm:n päässä arkun päädyistä, keskilinjalta hiukan lähempänä arkun lounaislaitaa, löytyi erittäin hauraassa kunnossa oleva moneen osaan hajonnut pieni metallinen ortodoksiristi (TMM 22826:ME04:01).

Kuva 7. Haudan 4 arkku tyhjennettynä. Kuvattu kaakosta. Kuvaaja Sonja Hukantaival (DT2011:36:86).

Hauta 5A

Hauta 5A oli N-NW – S-SE – suuntainen ja hyvin pitkälti maatonut. Se oli alun perin sijainnut haudan 5B arkun päällä, mutta alemman arkun kansirakenne oli maatuessaan antanut periksi ja päällä ollut 5A:n arkku oli osittain romahtanut alemman arkun sisään. Päällimmäisen arkun luoteispääty istui vielä alemman arkun reunojen päällä, mutta kaakkoispää oli kokonaisuudessaan ylemmän arkun sisällä. Romahtaessaan arkku oli painunut kasaan, ja varsinkin sen kaakkoispäädyssä oli epämääräisen maatuksen puun keskittymää, joka todennäköisesti oli peräisin arkun kasaan painuneista rakenteista.

Arkku oli säilyneiltään osiltaan 178 cm pitkä, sen luoteenpuoleinen pääty oli 36 cm leveä ja kaakonpuoleinen 22 cm leveä. Korkeutta arkulla oli 23 cm. Varsinkin arkun kaakonpuoleinen pääty oli kuitenkin hyvin maatonut, eikä arkun alkuperäistä pituutta voitu määrittää. Arkussa oli jäljellä pohjalaudat, mutta nekin olivat erittäin maatuksen.

Arkun kansirakenne oli lähes kokonaan hävinnyt ja arkku oli täyttynyt savella. Todennäköisesti tästä syystä arkussa ollut vainaja oli käytännössä kokonaan maatunut, vain muutama pieni kellertävä värjäytymä oli jäljellä. Arkun pohjan päällä, n. 40 cm:n päässä luoteispäädystä oli pieni metallinen ortodoksiristiriipus (TMM 22826:ME05A:01) (ks. kuva 8).

Kuva 8. Arkun 5A pohjalta löytnyt ristiriipus *in situ*. Kuvattu lounaasta. Kuvaaja Sonja Hukantaival (DT2011:36:60).

Hauta 5B

Haudan 5A alla ollut hauta 5B oli säilynyt edellistä paremmassa kunnossa. Haudan suunta on sama kuin päällä olleen eli N-NW – S-SE. Haudan kansi oli romahtanut ja ilmeisesti maatunut lähes kokonaan, sillä siitä oli tunnistettavissa enää luoteispäädyn poikki puu, joka makasi arkun sisällä. Muuten arkku oli suhteellisen hyvin säilynyt. Kaakonpuoleinen päätylauta tosin puuttui, se oli mitä ilmeisimmin irronnut kaivinkoneen kauhan sohasusta kun arkut olivat tulleet näkyviin.

Arkku oli 181,5 cm pitkä, luoteenpuoleinen pääty oli 42 cm leveä ja kaakonpuoleinen 24 cm leveä. Luoteenpuoleinen pääty oli 25 cm korkea ja kaakonpuoleinen 17 cm korkea. Arkun rakenne oli yksinkertainen; päätylauta oli kiinnitetty laitojen väliin nauloilla ja pohja muodostui kahdesta laudasta, jotka oli naulattu kiinni päätylautaan.

Haudan vainaja oli vielä melko hyvin säilynyt. Pääkallo oli pyörähtänyt ympäri, niin että se makasi aivan arkun luoteispäädystä päälaki pohjaa vasten ja kasvot luoteispäätystä päin (ks. kuva 9). Muut luut olivat melko pitkälti oikeissa paikoissaan, mutta osa luista (esimerkiksi kylkiluut) olivat hyvin maatuneet. Oikea käsivarsi makasi vatsan päällä ja oikea sääri oli ristissä vasemman säären päällä. Haudassa ei ollut näkyviä merkkejä kasvijäänteistä eikä esinelöytöjä. Haudasta otettiin maanäytteitä (nro 6–7) ja arkusta puunäytteitä (nro 17–19).

Kuva 9. Haudan 5B vainajaa *in situ*. Huomaa pääkallon ja käsivarren asento. Kuvattu lounaasta. Kuvaaja Sonja Hukantaival (DT2011:36:67).

Hauta 6A

Hauta 6A oli tutkituista haudoista huonoiten säilynyt. Se sijaitsi haudan 5A lounaispuolella haudan 6B päällä ja oli N-NW – S-SE - suuntainen. Arkku oli hyvin maatunut ja täyttynyt savella. Pohjalaudat olivat säilyneet, mutta ne olivat romahtaneet alemman arkun sisään siten, että ainoastaan lautojen ulkosyrjät istuivat alemman arkun reunojen päällä. Arkun vainaja oli täysin maatunut. Tosin ei ole mahdotonta, että osa haudan 6B luista kuuluvat tämän haudan vainajalle, jos luut eivät olleet vielä maatuneet, kun arkun pohja petti.

Hauta 6B

Hauta 6B oli haudan 6A alla ja haudan 5B lounaispuolella. Hauta oli N-NW – S-SE – suuntainen. Arkku oli jälleen paremmin säilynyt kuin päällä oleva, kaakonpuoleinen päätylauta vain puuttui kuten haudassa 5B. Kansi oli antanut periksi ja päällimmäisen haudan pohja oli osittain romahtanut arkun sisään. Romahduksessa vainajan pääkallo oli murskaantunut ja suurin osa muista luista oli siirtynyt arkun lounaiselle laidalle.

Arkku oli 180 cm pitkä, luoteispäädystään 60 cm leveä ja kaakkoispäädystään 33 cm leveä. Korkeutta arkulla oli luoteispäädystä 45 cm ja kaakkoispäädystä 25 cm. Arkun rakenne oli yksinkertainen; päätylauta oli kiinnitetty laitojen väliin nauloilla ja pohja muodostui kahdesta laudasta, jotka oli naulattu kiinni päätylataan.

Vainajan pää sijaitsi arkun pohjoisessa kulmassa ja kuten jo mainittiin, se oli murskaantunut kannen pettäessä. Vainajan pään alla oli lehtipuurisulta näyttävää kasvijäännettä, josta otettiin näyte (nro 10). Arkun kaakkoispäädystä löytyi amputoitu vasemman reisiluun alaosa (Tourunen 27.1.2012). Tämä saattaa tosin olla peräisin ylemmästä haudasta, sillä lisäksi löytyi melko luonnollisilta paikoilta kaksi ehjää reisiluuta. Arkussa oli lisäksi kolme sääriluuta, kaksi vasenta ja yksi oikea. Myös pohjeluita oli kolme kappaletta. Osa muistakin arkun luista voi siis olla myös haudan 6A vainajan luita. Toinen mahdollisuus on, että vainajan arkkun on laitettu mukaan joltakin toiselta amputoitu jalka. Haudasta otettiin maanäytteitä (nro 3–4) ja arkusta puunäytteitä (nro 15–16).

Hauta 7

Hauta 7 havaittiin ensimmäisenä päivänä kaivausalueelle saavuttaessa kaivannon luoteenpuoleisessa profiilissa noin metrin (106 cm) päässä lounaaseen haudoista 6A ja 6B. Hauta näytti olevan samansuuntainen kuin haudat 5A, 5B, 6A ja 6B eli N-NW – S-SE – suuntainen, mutta täyttä varmuutta tästä ei saatu. Tämä hauta ei ollut rakennustöiden tiellä, joten se sai jäädä paikoilleen. Näkyvissä olleesta arkun kulmasta otettiin takymetrillä koor-

Hauta 8

Hauta 8 sijaitsi haudan 4 alla, mutta nämä arkut eivät olleet tarkasti päällekkäin vaan haudan 8 arkku oli hiukan (18 cm) koillisempänä kuin haudan 4 arkku. Kuten hauta 4 tämäkin hauta on NW – SE – suuntainen. Haudan 8 arkku oli tutkituista arkuista parhaiten säilynyt. Se oli kaikilta osiltaan ehjä. Kansi oli tehty kahdesta leveästä laudasta ja kapeammasta, voimakkaasti kapenevasta kiilalaudasta. Nämä oli kiinnitetty toisiinsa kahdella poikkipuulla, joista luoteenpuoleinen oli pidempi ja naulattu neljällä naulalla. Kaakonpuoleinen oli lyhyempi ja naulattu kahdella naulalla. Tämä oli muodoltaan yläpuoleltaan suora, mutta alapuoleltaan kaareva, siten että kaareva osa painoi kanta kuperaksi. Luoteenpuoleinen poikkipuuhuoli muuten suorakulmainen, mutta sen molemmat päädyt oli viistetty.

Arkun pituus oli 185 cm ja se oli luoteispäästään 50 cm leveä sekä kaakkoispäästään 40 cm leveä. Korkeutta arkulla oli luoteispäässä 28 cm ja kaakkoispäässä 22 cm. Arkussa käytetyt laudat olivat 4 cm paksuja ja n. 20 cm leveitä. Arkun luoteenpuoleinen pääty oli asetettu laitoihin tehtyihin loveuksiin ja naulattu kiinni laitojen puolelta. Kaakonpuoleinen pääty oli yksinkertaisempi, siinä päätylauta oli vain asetettu laitojen väliin ja naulattu kiinni. Luoteenpuoleinen pääty muodostui laudasta, jonka päällä oli lista. Laitalautojen päällä oli myös listat, jotka kapenivat kiilamaisesti kohti kaakkoispäätä. Pohja muodostui kahdesta laudasta, jotka oli naulattu päätylautoihin kiinni.

Kun kansi nostettiin pois, todettiin, että arkku oli täynnä vettä. Vesi poistettiin ensin varovasti pumpulla ja loput käsin lippoamalla. Vainajan pääkallo oli arkun luoteispäässä. Se oli liikkunut siten, että kasvot katsoivat koilliseen (ks. kuva10). Oikea käsivarsi makasi rinnan päällä ja vasen vatsan päällä. Vasen jalka oli amputoitu säärestä. Amputaatiokohdassa ei näkynyt merkkejä paranemisesta. Vainajan pitkien luiden epifyysit eivät olleet luutuneet kiinni, joten kyseessä on nuori vainaja. Ristiluu oli myös luutumatta ja viisaudenhampaat puhkeamatta (Tou-runen 27.1.2012). Vaikka suuret luut (pääkalloa lukuun ottamatta) mitä todennäköisimmin olivat melko paikoillaan, monet pienistä luista olivat liikkuneet arkussa. Esimerkiksi selkänikamia löytyi arkussa hyvin monista eri paikoista. Varmasti se seikka, että arkku oli täyttynyt vedellä, on vaikuttanut luiden liikkumiseen. Arkku ei ollut routarajan alapuolella (Powermanin työmiesten mukaan), joten vesi on jäänyt ja sulanut toistuvasti. Arkun luoteispäädystä oli keskittymä kasvijäännettä, joka näytti oljelta tai kaislalta. Tämä otettiin talteen.

Kuva 10. Haudan 8 vainaja arkussaan, kun suurin osa vedestä on poistettu. Kuvattu lännestä. Kuvaaja Sonja Hukantaival (DT2011:36:100).

6. Havainnot vaiheen 3 osalta

Hauta 9

Haudan 9 arkku oli tullut esiin vahingoittumatta konekaivussa Powermanin työmiesten tarkkaavaisuuden ansiosta. Se löytyi aivan Malminkadun alkupäähän kaivetussa kaukolämpökaivon kuopassa. Kaivannossa kulki vanhat kadun suuntaiset kaukolämpöputket, joiden luoteisella puolella hauta sijaitsee. Yksi putkista kulki viistosti haudan koillispuolelta hipaisten kohti läheistä kaivoa. Tämän putken kaivanto oli rikkonut arkun koillispuolelta hiukan.

Haudan löytöpaikka on hyvin lähellä Kakolanmäen länsirinnettä, ja aivan muutaman metrin päässä siitä peruskallio nousee jo maanpinnan yläpuolellekin. Hauta oli 145 cm:n syvyydessä nykyisestä maanpinnasta ja se oli kaivettu samantyyppiseen harmaaseen saveen kuin aikaisemmin tutkitutkin. Arkun alla ei kuitenkaan ollut toista arkkua, sen sijaan siellä oli enää noin 20 cm savea peruskallion päällä.

Hauta on W-SW – E-NE – suuntainen. Arkku oli melko hyvin säilynyt, ainoastaan koillisenpuoleinen päätylauta puuttui ja osa saman puolen laidasta ja kannesta. Arkku oli melko erilainen kuin aikaisemmin tutkitut. Säilynyt päätylauta oli samantyyppistä 4 cm paksua puuta kuin aikaisempien arkkujen kaikki säilynyt puutavara, mutta muut laudat olivat merkittävästi ohuempaa materiaalia: pohjalaudat olivat 2 cm ja laidat sekä kansilaudat vain 1,5 cm paksuja. Pohjalaudat olivat veistettyjä ulkosyrjältään kaareviksi siten, että arkku sai veneen muotoa muistuttavan hahmon (ks. kuva 11).

Kuva 11. Haudan 9 arkku tyhjennettynä (ilman päätylautaa). Kuvattu lounaasta. Kuvaaja Sonja Hukantaival (DT2011:36:121).

Arkun säilynyt päätylauta oli leveimmillään yläosastaan, eli 43 cm. Siitä arkku ensin leveni. Leveimmillään se oli hiukan keskivaiheeltaan lounaaseen mentäessä, siinä leveyttä oli 78 cm. Tästä arkku jälleen kapeni, ollen kapeimmillaan koillispuolellaan, vain 37 cm. Ohuet laitalaudat oli taivutettu pohjalaudan muodon mukaan. Laidat olivat viistoja siten, että arkku oli kapeampi alaosastaan kuin yläosastaan. Kansilautoja näytti olevan kolme kappaletta. Ne olivat taipuneet arkun sisään ja osittain murtuneet. Mitään poikkipuita ei havaittu kansirakenteessa. Sen sijaan arkun päätylauta saattoi alun perin kuulua lista, jonka maatuneet jäänteet havaittiin arkun lounaispuolella. Pohjalautoja oli kaksi, jotka siis olivat muotoon veistettyjä, kuten yllä on kuvailtu. Korkeutta arkulla oli lounaispuolelta 17 cm ja arkun pituus oli 181 cm.

Kun kansi poistettiin, huomattiin arkussa olevan paksu kerros puulastuiksi tulkittua pohjustusta. Kerros oli paksuimmillaan arkun lounaispäässä, missä sitä oli jopa 10 cm:n paksuudelta. Tästä otettiin maanäyte tarkempaa tutkimusta varten. Vainaja oli lähes kokonaan maatonut. Ainoastaan pari tunnistettavaa luuta, jotka tulkittiin kuuluvan alaraajoihin, oli havaittavissa. Lisäksi arkun keskivaiheilla oli mahdollisesti rinnan päälle asetetun käsivarren luun maatonut aavistus (ks. kartta 8 karttaliitteessä). Arkun koillispuolelta otettiin talteen pari palaa paksua nahkaa, jotka ehkä ovat kuuluneet jalkineisiin. Näyttää ilmeiseltä, että vainajan pää on ollut arkun lounaispäässä (W-SW).

Hauta 10

Vielä yksi hauta havaittiin saman kaukolämpökaivannon kaakkoisprofiilissa, kaukolämpöputkien toisella puolella (kaakkoispuolella), noin kolmen metrin päässä haudasta 9. Hauta näytti olevan samansuuntainen kuin hauta 9, eli W-SW – E-NE. Se sijaitsee 145 cm:n syvyydellä nykyisestä maanpinnasta. Koska tämä arkku ei ollut maanrakennustöiden tiellä, se sai jäädä paikalleen.

7. Havainnot vaiheen 4 osalta

Vaiheen 4 hautojen löytyminen oli yllättävää, sillä ne sijaitsevat alueella, jossa peruskallio jo paikoin nousee näkyviin maanpinnalle. Haudat sijaitsevat kallion notkelmassa aivan Kakolanmäen länsirinteessä. Kun vaiheen 2 ylimmät haudat sijaitsevat korkeudella +17,09 m mpy, vaiheen 4 hautojen ylin korkeus on +19,85 m mpy.

Hauta 11

Haudasta 11 oli jäljellä enää pohjalahdat. Se on ilmeisesti tuhoutunut aikanaan, kun paikalle on laskettu kaapeli. Pohja oli kuitenkin lähes ehjä ja näytti olevan alkuperäisellä paikallaan. Se oli tehty kahdesta vahvasta, n. 19 cm leveästä ja 4 cm paksusta laudasta. Pituutta laudoilla oli 130 cm, mutta ne olivat aikaisemman kaivannon katkaisemat haudan länsipäässä. Haudan suunta on W-SW–E-NE.

Hauta 12

Hauta 12 tuli esiin haudan 11 eteläpuolella, reilun neljän metrin päässä edellisestä. Hautojen välissä kulkee yllämainittu vanha kaapeli. Haudan 12 paikka on valittu erityisen huolella, sillä aivan sen vieressä kallio nousee hiukan ylempäs. Tämä hauta oli säilynyt kokonaisuudessaan rikkoutumatta, mutta puuosat olivat pitkälle maatonut ja vainaja jo maatonut kokonaan. Haudan suunta oli melko tarkkaan W–E. Arkku oli 170 cm pitkä ja länsipäästään 45,7 cm leveä. Itäpää oli 33 cm leveä. Korkeutta laidoilla oli säilyneeltä osaltaan 44 cm. Arkun laudat olivat ohuita, vain 1,2 cm. Kallio ja arkun pohjan välissä oli vain 15 cm maata.

8. Tulokset ja päätelmiä

Ensimmäisessä kaivausvaiheessa paljastui kolme hausta. Kaivinkone oli rikkonut näistä kaksi päällekkäin sijainnutta ja nämä kaksi hausta (hauta 1 ja 2) tutkittiin. Haudat olivat pohjois-eteläsuuntaisia ja kaivettuja sitkeään harmaaseen saveen. Haudassa 1 ollut alaleuka sijaitsi lähellä arkun eteläpäätä, mutta se ei välttämättä kuitenkaan ollut alkuperäisellä paikallaan. Haudan 2 pääkallo ei varmasti ollut paikallaan, sillä sitä työmiehet olivat käsitelleet.

Molemmat kaksi tutkittua arkkua kapenivat pohjoispäästään voimakkaasti, näyttäen siltä, että laidat olisivat painuneet pohjoispäästään yhteen. Se, milloin tämä olisi tapahtunut, jäi epäselväksi. Jos laidat olisivat liikkuneet vasta kaivinkoneen rikkoessa arkkuja, saveen olisi pitänyt jäädä tyhjä tila laidan alkuperäisen sijaintipaikan ja havaitun sijaintipaikan väliin. Näin ei kuitenkaan ollut asian laita, vaan savi

istui tiiviisti aivan kiinni laidoissa. Arkkujen kansirakenteista kuitenkin voi päätellä, että arkut olivat mahdollisesti alun perin olleet vähemmän voimakkaasti kapenevia.

Arkkujen laidat ovat ainoastaan 20 cm korkeita. Tämä tuntuu epätavallisen matalalta arkulta sekä arki-järjellä ajateltuna että verrattuna esimerkiksi Oulun yliopiston tutkimiin Keminmaan kirkkohautojen arkkuihin (Ojanlatva & Paavola 1997). Siellä aikuisten arkut ovat vähintään 40 cm korkeita. Lasten arkut voivat toki olla hyvinkin pieniä ja matalia. Molempien hautojen luut kuitenkin kuuluvat aikuiselle ihmiselle (ks. liite 3). Arkkujen pituudesta ei voi päätellä muuta, kuin että ne ovat olleet yli metrin pituisia. Työmiehet eivät osanneet arvioida, kuinka suuri osa arkuista oli rikkoutunut.

Hautauksissa havaittiin arkkujen mataluuden lisäksi muitakin erikoisia piirteitä. Ylempänä sijainnut haudan 1 arkku oli jossakin vaiheessa täyttynyt savella ja pienillä kivillä. Savi on periaatteessa voinut joutua veden vaikutuksesta arkkuun kannen raosta, mutta kivet olivat kooltaan sellaisia, että ne eivät mahtuneet raosta sisään. Näyttääkin mahdolliselta, joskaan ei helposti ymmärrettävältä, että arkku on täytetty tahallisesti. Miksi näin olisi tehty, jäi täysin epäselväksi, mutta eräs mahdollisuus on, että haudoista nousevaa hajua olisi haluttu estää tiivistämällä ylempi arkku. Tämän jälkeen olisi kuitenkin arkun kansi vielä laitettu kiinni. 1800-luvulla uskottiin yleisesti pahan hajun levittävän sairauksia (mm. kole-
raa) (ks. esim. Nygård 2004, 94–99), joten siltä kannalta katsottuna arkun tahallinen tiivistäminen ei tunnu ihan niin mahdottomalta. Arkun täytyessä suurin osa luista on joutunut saven sekaan ja sitten maatonut lähes kokonaan.

Haudan 2 arkussa erikoista oli se, että siinä ei ollut pohjaa. Arkkuhautauksessa vainaja lasketaan yleensä hautaan arkussaan. Tässä tapauksessa kuitenkin näyttää siltä, että pohjaton arkku on ensin laskettu kuoppaan ja vasta sen jälkeen vainaja on asetettu arkkuun. Toinen mahdollisuus on, että arkun pohja on ollut jotakin sellaista materiaalia, joka on kokonaan maatonut.

FT Auli Tourunen tuli katsomaan ensimmäisessä vaiheessa löytyneitä luita Turun museokeskukselle 27.9.2011. Hän tunnisti luut ja teki muutamia muita huomiota (ks. liite 3). Molemmat vainajat ovat hampaiden perusteella aikuisia, ja haudan 2 vainaja on kallon perusteella mies. Haudan 2 vainajasta puuttuivat lantioluut ja kaikki muut alaraajojen luut paitsi joitakin jalkapöydän luita. Sen sijaan selkärangan alaosa ja ristiluu olivat löytyneiden luiden joukossa. Ristiluussa oli selkärankahalkio (*spina bifida*). Koska molemmilla vainajilla on tallella pään ja yläruumiin luita, vaikuttaa todennäköiseltä, että niiden päät ovat olleet etelään päin.

Toisessa kaivausvaiheessa paljastui kahdeksan hautausta, joista kuusi tutkittiin. Tutkituista haudoista neljä oli N-NW – S-SE – suuntaisia ja kaksi oli NW – SE – suuntaisia. Vainajien päät olivat hautojen luoteisessa päässä. Arkkuja oli jälleen kahdessa rivissä siten, että päällimmäiset arkut makasivat suoraan alimmaisten päällä. On myös ilmeistä, että aivan vierekkäiset arkut on laskettu kuoppaansa yhtä aikaa, sillä niiden reunojen väliin ei ole juurikaan päässyt maata. Näin ollen arkut 5A, 5B, 6A ja 6B on varmasti laskettu yhtä aikaa samaan kuoppaan ja arkut 4 ja 8 sekä niiden koillispuolella profiilissa havaitut arkut on laskettu samaan kuoppaan. Koska kuopat on täytetty samalla sitkeällä harmaalla savella kuin niistä on kaivettu pois, mitään kuopan rajoja ei kuitenkaan voitu havaita. Arkkujen hiukan erilaisesta suunnasta johtuen on kuitenkin todennäköistä, että kyseessä on kaksi erillistä hautakuoppaa arkkuihin. Tätä seikkaa tukee myös se, että hiukan eri suunnassa olevien arkkujen keskinäinen väli on suurempi kuin samansuuntaisten, jotka istuvat aivan kylki kyljessä.

Kaikki tutkitut arkut olivat yksinkertaisia lauta-arkkuja. Ne olivat leveämpiä luoteispäästään, joka siis oli pään puoli, ja kapenivat jalkopäähän hiukan. Toisen hautakuopan (havaintojen kannalta) riittävästi säilyneet arkut 5B ja 6B olivat rakenteeltaan yksinkertaisempia kuin toisen hautakuopan arkut 4 ja 8. Yksinkertaiset arkut oli tehty siten, että päätylauta oli vain asetettu laitojen väliin ja naulattu kiinni. Arkuissa 4 ja 8 luoteenpuoleinen päätylauta oli asetettu laitautojen päihin veistettyihin loveuksiin ja naulattu kiinni. Näissäkin arkuissa kuitenkin kaakonpuoleinen pääty oli kiinnitetty yksinkertaisesti.

Suurin osa arkuista oli korkeampia luoteenpuoleisessa päädyssään ja matalampia kaakonpuoleisissa. Mikäli arkkujen rakenne on ollut samantyyppinen, tämä lienee tehty kuten parhaiten säilyneessä arkussa 8, eli siten, että päätylaudan päälle on kiinnitetty lista ja laitojen päälle on kiinnitetty kiilamaiset listat. Korkeimmassa arkussa

6B, joka muutenkin oli suurin, päänpuolen korkeus oli 45 cm. Muissa korkeus ei ollut kovinkaan paljon suurempi kuin vaiheen 1 arkuissa, vaihdellen välillä 15 cm – 28 cm.

Päällimmäisen arkkurivin arkut ja vainajat olivat hyvin maatuneita. Erityisesti arkut 5A ja 6A olivat pitkälti maatuneet, kun taas näitä alempana sijainnut arkku 4 oli hiukan paremmin säilynyt. Alemmassa arkkurivissä vainajat olivat vähemmän maatuneita, mutta yhdessäkään luut eivät olleet yhtä hyvin säilyneitä kuin ensimmäisen vaiheen haudassa 2. Kahdessa tutkituista haudoista löytyi metallinen ortodoksisiririipus. Kahdessa arkussa oli myös jälkiä vainajan pään alle asetetuista kasvimateriaaleista. Lisäksi vähintään yhdellä vainajalla oli amputoitu raaja.

Kaikki päällimmäisen arkkurivin arkut olivat täyttyneet savella. Koska nämä olivat pidemmälle maatuneet kuin alemman rivin haudat, on vaikea sanoa, missä vaiheessa savi on joutunut arkkuihin. Kuitenkin arkusta 8 voitiin nähdä, että vaikka vettä oli arkussa paljon, savilietettä sinne ei ollut kertynyt kuin noin kahden cm:n paksuudelta. Vaikka arkuissa ei ollut arkun 1 tapaan kiviä, on edelleen täysin mahdollista, että arkut on tahallisesti täytetty savella esimerkiksi tartuntahuurujen (ns. *miasma*; ks. Nygård 2004, 63–65, 96–99) estämiseksi.

Auli Tourunen katsoi joitakin hautojen 8 ja 6B luita 27.1.2012. Haudan 6B amputoitu luu tunnistettiin vasemman reisiluun alaosaaksi, eli siis irtileikatuksi osaksi. Lisäksi haudasta tunnistettiin ylimääräinen vasen sääriluu. Haudan 8 vainajan alaleuasta näkyi, etteivät viisaudenhampaat ole puhjenneet, mutta hampaat olivat silti melko kulu-neet. Ristiluu ei ollut luutunut yhteen. Muissakin luissa näkyi vainajan nuoruus (esim. epifyysejä luutumatta). Amputoidussa raajassa ei näkynyt merkkejä paranemisesta, joten vainaja on kuollut pian amputaation jälkeen.

Kolmannessa vaiheessa havaittiin kaksi hautausta, joista yksi tutkittiin. Haudat olivat W-SW – E-NE – suuntaisia. Tutkitun haudan arkku oli erityyppinen kuin aikaisemmin tutkitut, se oli valmistettu ohuemmasta laudasta ja se oli muotoiltu venemäiseksi. Vainaja oli lähes kokonaan maatunut. Arkussa oli lastukerros ja sen koillisesta päästä löytyi mahdollisesti jäänteet nahkajalkineista. Neljännessä vaiheessa tutkittiin kaksi hautaa, joissa ei enää ollut maatumattomia vainajan jäänteitä.

Taltioituja luita säilytetään toistaiseksi Turun museokeskuksen varastossa, mutta ne on tarkoitus haudata uudelleen tutkimisen ja dokumentoinnin jälkeen.

Lähteet:

Arkistolähteet:

Brusila, Heljä 1986: Turku, Pakkarinkatu 3, IX-4-2 a-b. Viemärointityömaa. Kenttätyökertomus. Side 69. Turun museokeskuksen arkisto.

Koivunen, Pentti 1972: Turku, Pakkarinkatu 3 b. Raportti hautausmaan jäännöksistä. Mappi A2: 14. Turun museokeskuksen arkisto.

Tallgren, Jenny Maria: Arkeologisten kaivausten merkintöjä ja lehtileikkeitä Turusta 1900-luvun alusta. Mappi A2: 22. Turun museokeskuksen arkisto.

Åbo Underrättelser no 47 25.3.1869.

<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti/secure/showPage.html?conversationId=1&action=entryPage&id=365302> (sivulla käyty 5.12.2011)

Kirjallisuus:

Nikula, Oscar 1972: *Turun kaupungin historia 1809–1856*. Turku.

Nygård, Henry 2004: *Bara ett ringa obehag? Avfall och renhållning i de finländska städernas profylaktiska strategier 1830–1930*. Åbo Akademi. Turku.

Ojanlatva, Eija & **Paavola**, Kirsti 1997: Keminmaan kirkkohaudat. *Meteli 14*. Oulun yliopisto.

9. Liitteet

9. Liittet

Liite 1. Karttaluettelo

Liite 2. Kartat

Liite 3. Löytöluettelo

Liite 4. Luuluettelo

Liite 5. Näyteluettelo

Liite 6. Valokuvaluettelo

Liite 7. Valokuvien pinnakkaiset ja hakemistokuvat

Liite 1:

Turku, Kakolanrinne 2011–2012 Karttaluettelo

Piirtäjä Sonja Hukantaival

Numero	Sisältö	MK
Kartta 1	Yleiskartta kohteiden sijainnista.	1:1000
Kartta 2	Vaihe 1. Haudan 1 arkku.	1:20
Kartta 3	Vaihe 1. Haudan 2 arkku.	1:20
Kartta 4	Vaihe 1. Hautojen 1 ja 2 arkkujen profiili.	1:10
Kartta 5	Vaihe 2. Ylempi arkkurivi: haudat 4, 5A ja 6A.	1:20
Kartta 6	Vaihe 2. Alempi arkkurivi: haudat 5B, 6B ja 8.	1:20
Kartta 7	Vaihe 2: Arkkujen 6A, 5A, 6B ja 5B profiili.	1:10
Kartta 8	Vaihe 3: Haudan 9 arkku.	1:20
Kartta 9	Vaihe 3: Haudan 9 arkun profiili.	1:10
Kartta 10	Vaihe 4: Haudat 11 ja 12.	1:50

Liite 2

Kartat

TURKU
Kakolanrinne
2011 - 2012

MITTAUSDOKUMENTOINTI
 Sonja Hukantaival / Sonja Hukantaival

Yleiskartta
 MK 1:1000

Pohjakartta © Turun kaupungin Kiinteistöliikelaitos

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

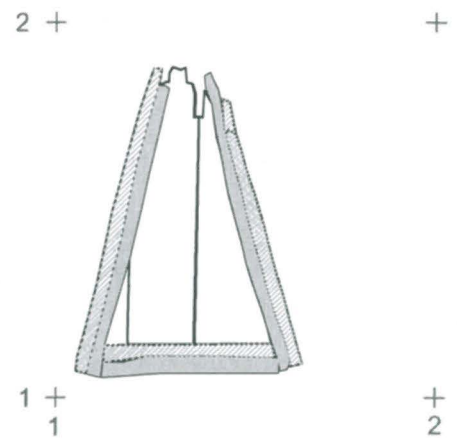

Tämä pääty on
kaivinkoneen
rikkoma.

Tämä pääty on
ehjä.

Arkku 1:
Kansilaudat

Arkku 1:
Laidat, listat
ja pohja

TURKU
Kakolanrinne
2011

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Sonja Hukantaival / Sonja Hukantaival

Vaihe 1:
Hauta 1; Arkku 1
MK 1:20

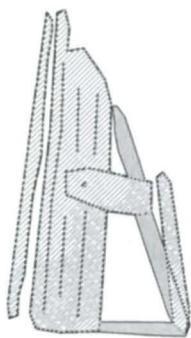
TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

Kartta 2

2 +

+

1 +
1

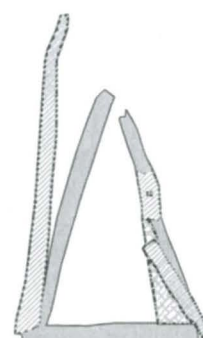

Arkku 2:
Kansilaudat

2 +

+

1 +
1

Arkku 2:
Laidat ja
listat.

TURKU
Kakolanrinne
2011

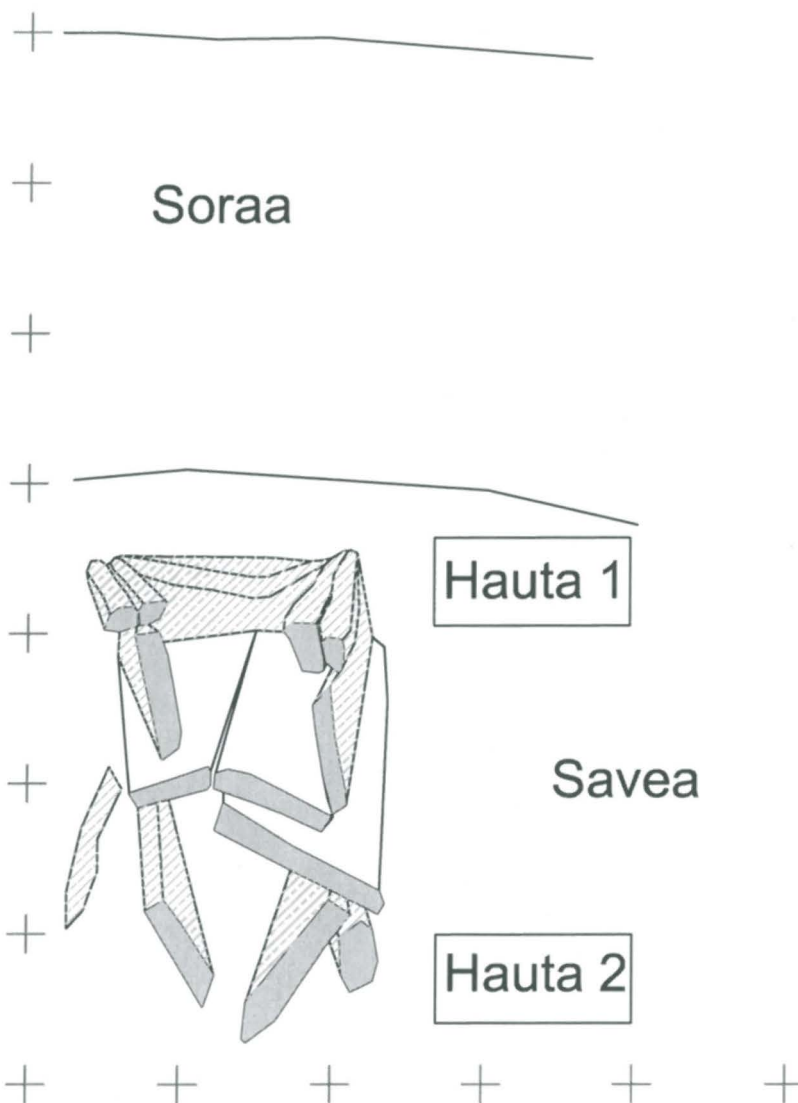
MITTAUSDOKUMENTOINTI
Sonja Hukantaival / Sonja Hukantaival

Vaihe 1:
Hauta 2; Arkku 2
MK 1:20

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

Kartta 3

Maan pinta n. +17,8 m mpy.

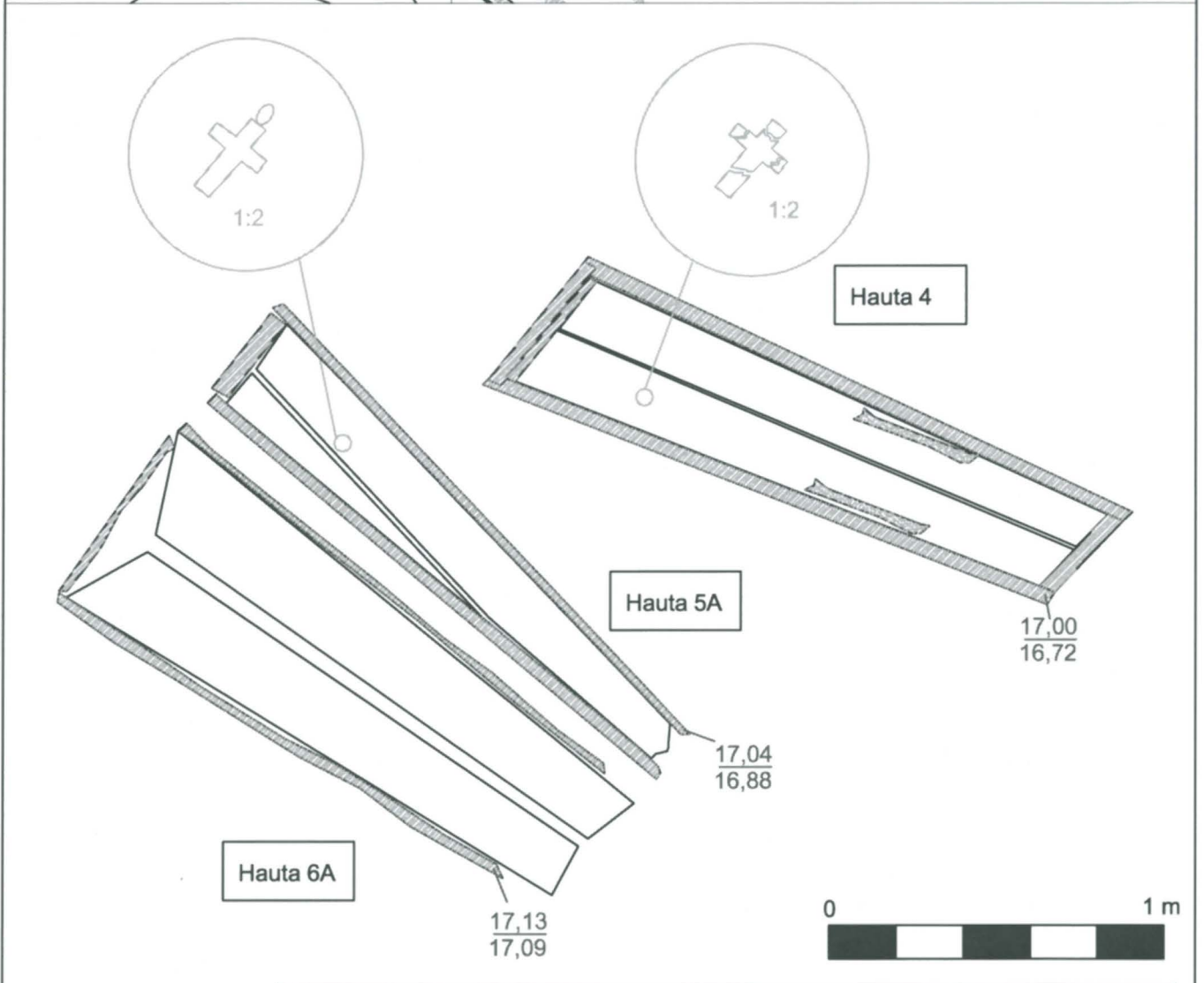
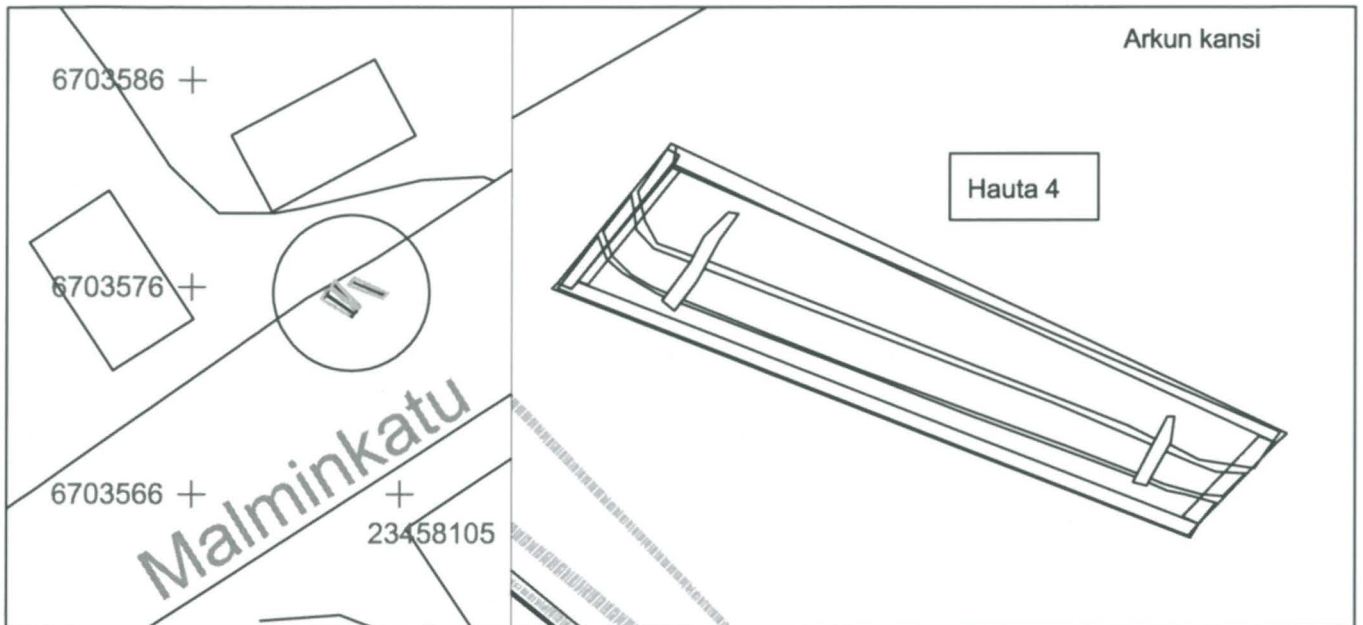
TURKU
Kakolanrinne
2011

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Sonja Hukantaival / Sonja Hukantaival

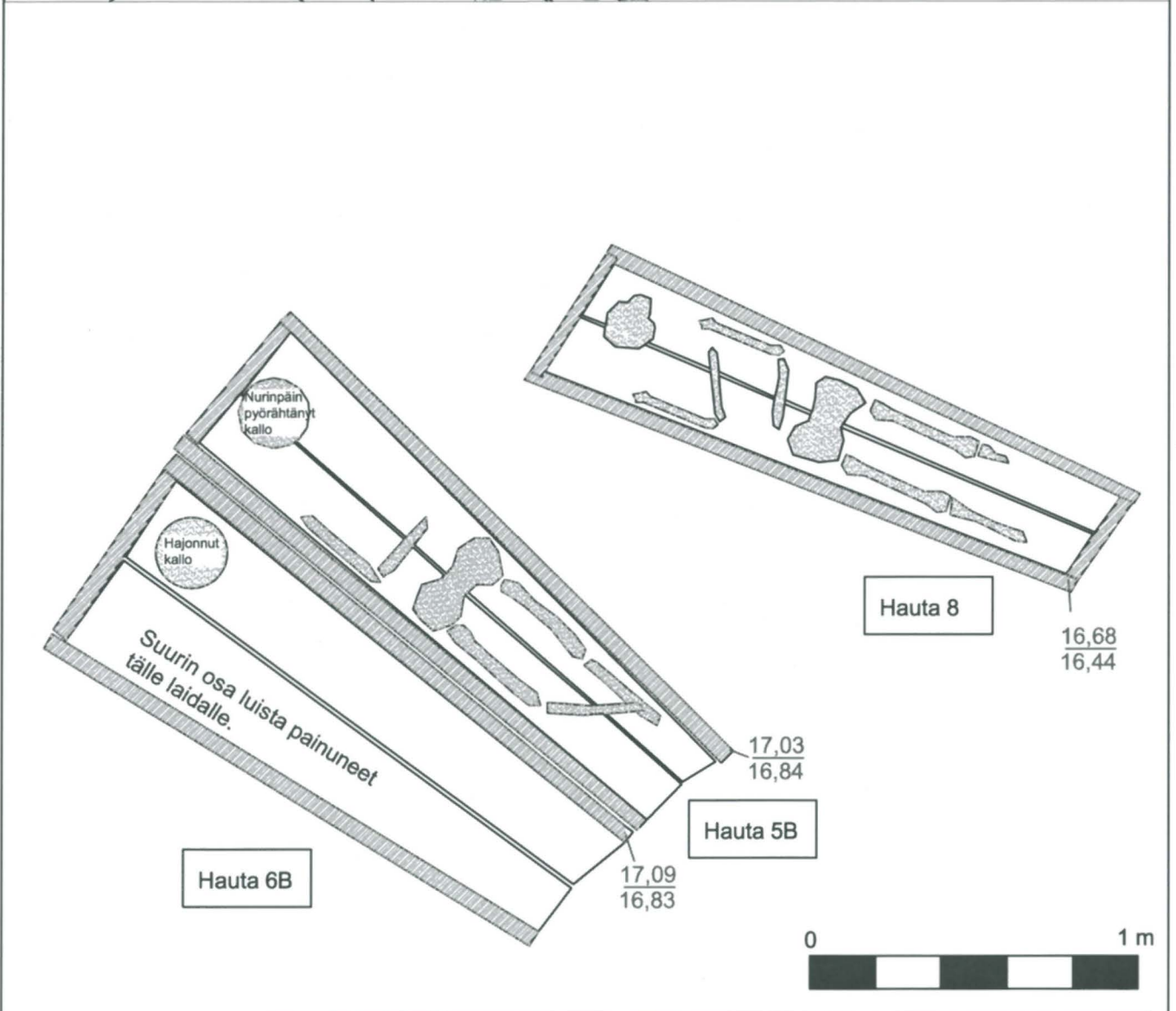
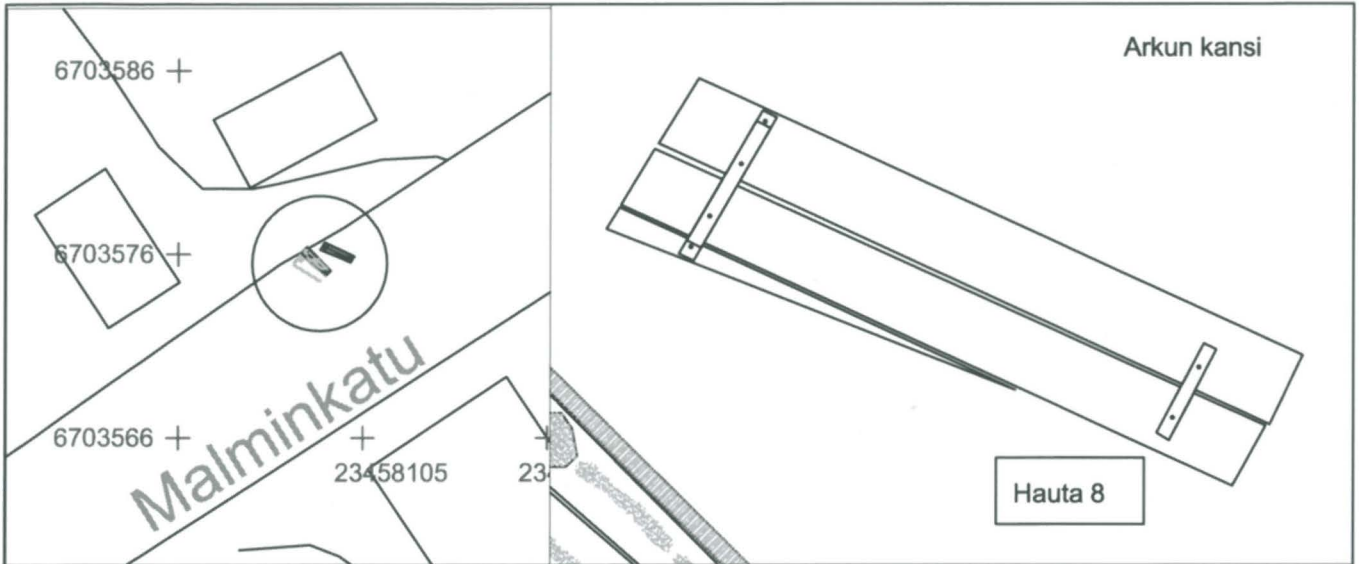
Vaihe 1:
Haudat 1 ja 2;
Arkkujen 1 ja 2 kaivinkoneen rikkoma
N-profiili.
MK 1:10

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

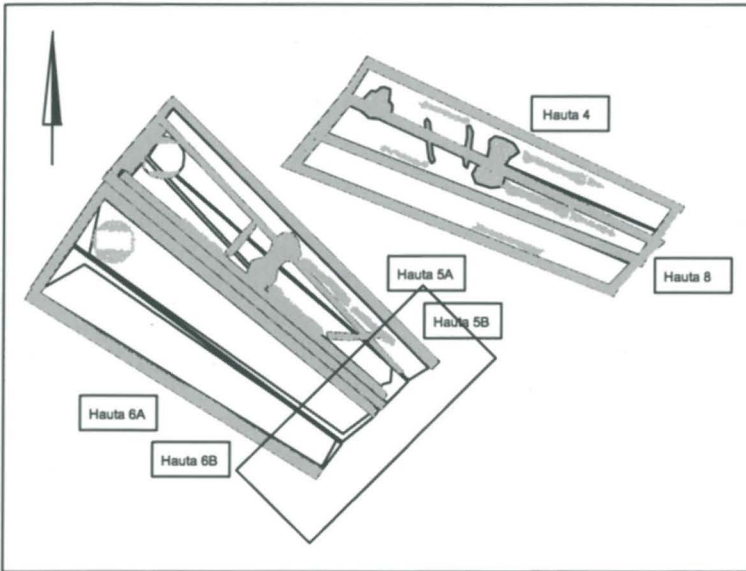
Kartta 4

<p>TURKU Kakolanrinne 2011</p>	<p>Vaihe 2: Ylempi arkkurivi: Haudat 6A, 5A ja 4 MK 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Sonja Hukantaival / Sonja Hukantaival</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS</p> <p style="text-align: right;">Kartta 5</p>

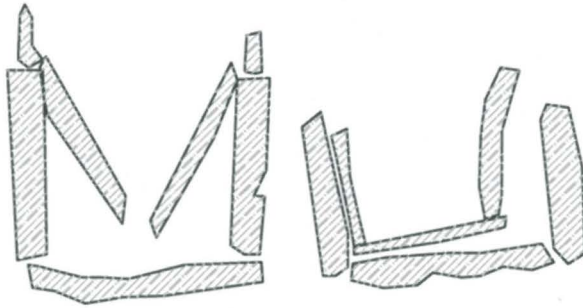
TURKU Kakolanrinne 2011	Vaihe 2: Alempi arkkurivi: Haudat 6B, 5B ja 8 MK 1:20
	TURUN MUSEOKESKUS
MITTAUSDOKUMENTOINTI Sonja Hukantaival / Sonja Hukantaival	Kartta 6

+ 17,21 +

Hauta 6A

Hauta 5A

+
0

+
0,5

+
1 m

Hauta 6B

Hauta 5B

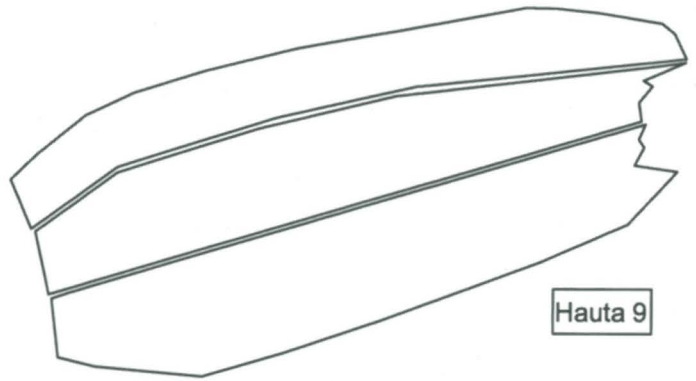
TURKU
Kakolanrinne
2011

Vaihe 2:
Haudat 5A, 5B, 6A ja 6B
SE-profiili
MK 1:10

MITTAUSDOKUMENTOINTI
Sonja Hukantaival / Sonja Hukantaival

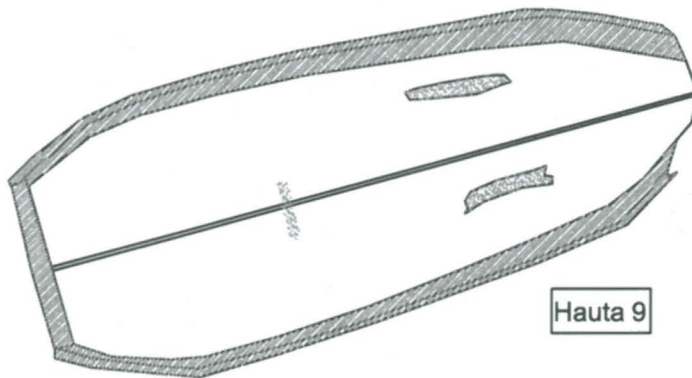
TURUN MUSEOKESKUS

Kartta 7

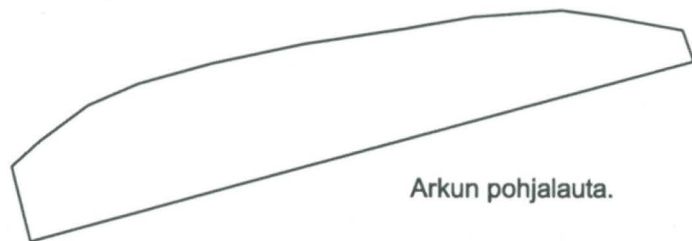

Hauta 9

Arkun kansi

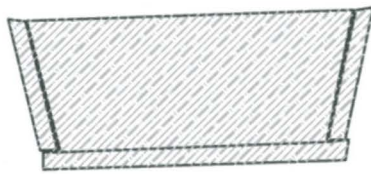
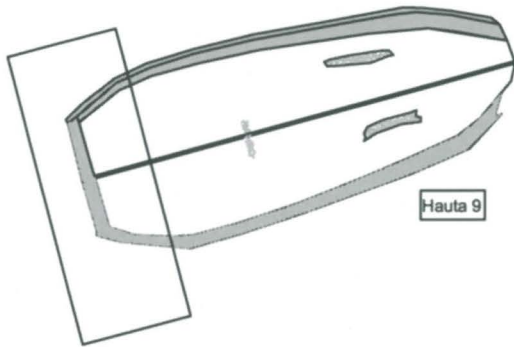
Hauta 9

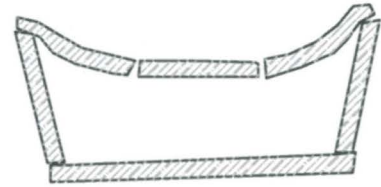
Arkun pohjalauta.

<p>TURKU Kakolanrinne 2012</p>	<p>Vaihe 3: Hauta 9. MK 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Sonja Hukantaival / Sonja Hukantaival</p>	<p>TURUN MUSEOKESKUS, TURKU</p> <p style="text-align: right;">Kartta 8</p>

Arkun profiili päätylaudat
kanssa.

Arkun profiili ilman päätylaudat.

TURKU
Kakolanrinne
2012

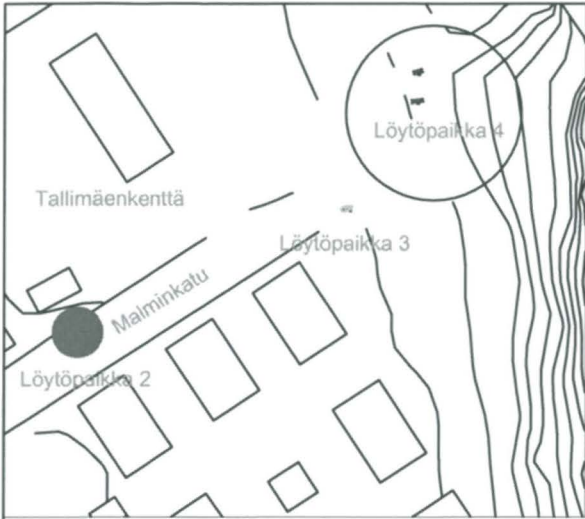
MITTAUSDOKUMENTOINTI

Sonja Hukantaival / Sonja Hukantaival

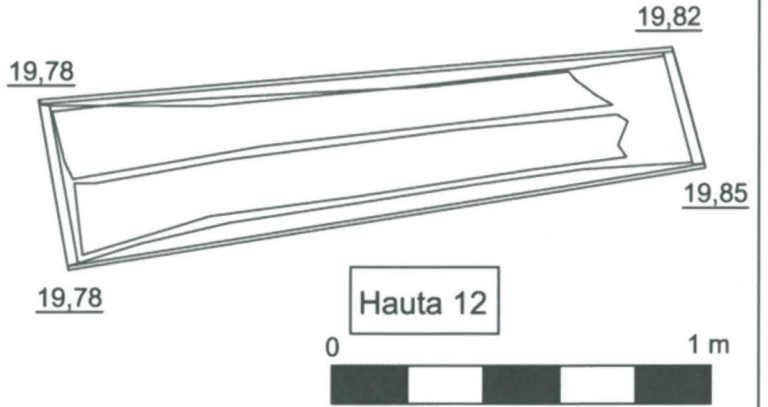
Vaihe 3:
Haudan 9 arkun W-SW -profiili.
MK 1:10

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

Kartta 9

Arkun kansi 1:20

6703620 +

6703619 +

6703618 +

6703617 +

6703616 +

6703615 +

6703614 +

6703613 +

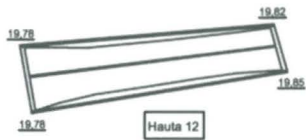
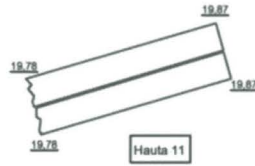
23458158

23458159

23458160

23458161

23458162

TURKU
Kakolanrinne
2012

MITTAUSDOKUMENTOINTI

Sonja Hukantaival / Sonja Hukantaival

Vaihe 4: Haudat 11 ja 12.
MK 1:50

TURUN MUSEOKESKUS, TURKU

Kartta 10

Liite 3:

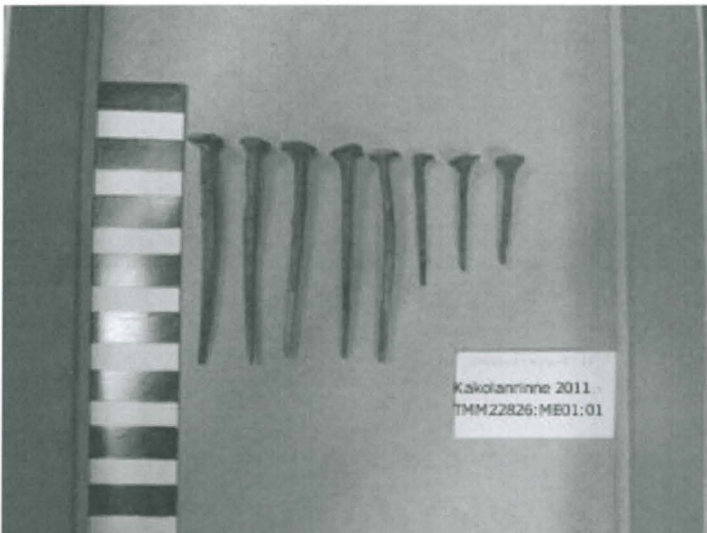
Turku, Kakolanrinne 2011–2012

Löytöluettelo:

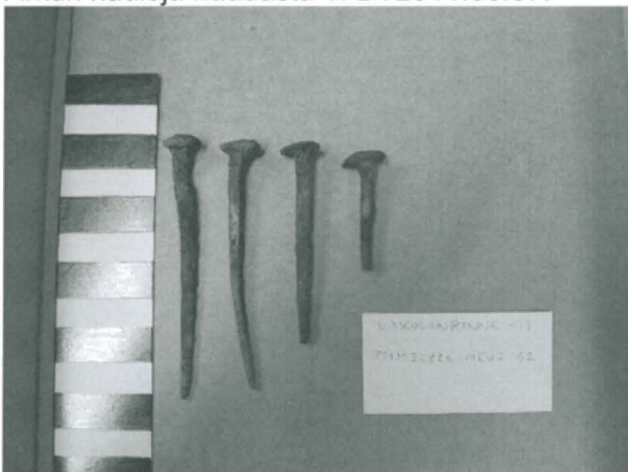
Päänumero TMM 22826 Kenttäyöjohtaja: Sonja Hukantaival

Vaihe 1:

Numero	Materiaali	Kpl	Mitat	Konteksti	Kuvaus
TMM22826:ME01:01	Rauta	8	7,6 cm 7,5 cm 7,1 cm 7,1 cm 7,2 cm 4,4 cm 3,8 cm 3,6 cm	Hauta 1	Arkun nauvoja
TMM22826:ME02:01	Rauta	4	7,8 cm 7,2 cm 5,8 cm 3,4 cm	Hauta 2	Arkun nauvoja
TMM22826:KT01:01	Kasvikuitu			Hauta 1	Tekstiili?

Arkun nauvoja haudasta 1. DT2011:36:37.

Arkun nauvoja haudasta 2. DT2011:36:39.

Vaihe 2:

Numero	Materiaali	Kpl	Mitat	Konteksti	Kuvaus	Huomioita
TMM22826:ME04:01		1		Hauta 4	Metallinen ortodoksisiristiriipus. Hajonnut useampaan osaan.	
TMM22826:ME05A:01		1		Hauta 5A	Metallinen ortodoksisiristiriipus	

Vaihe 3:

Numero	Materiaali	Kpl	Mitat	Konteksti	Kuvaus	Huomioita
TMM22826:NA09:01	Nahka	1		Hauta 9		

Vaiheen 2 haudoista 4 ja 5A löytyneet ristit. Röntgenkuva Riikka Saarinen.

Liite 4:

Turku, Kakolanrinne 2011–2012

Luuluettelo:

Luut tunnistanut FT Auli Tourunen (ja hänen ohjeidensa mukaan Sonja Hukantaival).

Hauta 1:

Luu	Kpl	Lat.	Huomioita (*FT Auli Tourunen, 27.9.2011)
Alaleuka	1	<i>mandible</i>	Leuan oikea puoli. Aikuinen. Viisaudenhampaan kruunu puutuu, mutta viisaudenhammas kehittynyt. (*)
Olkaluu	2	<i>humerus</i>	
Kyynärluu	1	<i>ulna</i>	
Värttinäluu	1	<i>radius</i>	
Kallon fragmentti	6	<i>cranium</i>	
Luun fragmentti	13		

Luita yhteensä: 24

Hauta 2:

Luu	Kpl	Lat.	Huomioita (*FT Auli Tourunen, 27.9.2011)
Kallo	1	<i>cranium</i>	Aikuinen mies. Viisaudenhammas kulunut, muissa hampaissa hiukan kulumaa. Kallossa viitteitä anemiasta. (*)
Alaleuka	1	<i>mandible</i>	Kaksi hammasta puuttuu (kulmahammas ja etuhammas) (post mortem?).
Lapaluu	2	<i>scapula</i>	
Olkaluu	2	<i>humerus</i>	Pituudet 33,6 cm ja 34 cm.
Kyynärluu	1	<i>ulna</i>	
Värttinäluu	1	<i>radius</i>	
Solisluu	1	<i>clavicula</i>	
Kylkiluu	11	<i>costa</i>	
Selkänikama	15	<i>vertebra</i>	
Ristiluu	1	<i>sacrum</i>	Ristiluussa <i>spina bifida</i> (selkärankahalkio) ja se on alaosaltaan vino. (*)
Jalan tai kämmenen luu ¹	14		

Luita yhteensä: 50

Hauta 4:

Luu	Kpl	Lat.	Huomioita
-----	-----	------	-----------

¹ Näitä luita ei tunnistamisen yhteydessä eroteltu, siksi ne on laskettu yhdessä.

Reisiluu	2	<i>femoris</i>	Luun päät ovat maatuneet.
Sääriluu	2	<i>tibia</i>	
Pohjeluu	1	<i>fibula</i>	
Pohjeluun fragmentti	1	<i>fibula</i>	
Käsivarren luun fragmentti	7		
Luun fragmentti	15		

Luita yhteensä: 29

Hauta 5A:

Luu	Kpl	Lat.	Huomiota
Luun fragmentti	1		

Luita yhteensä: 1

Hauta 5B:

Luu	Kpl	Lat.	Huomioita
Kallo	1	<i>cranium</i>	Varsinkin alaosa pitkälti maatonut. Yläleuka kokonaan maatonut, mutta kaikki hampaat (16 kpl) ovat tallessa (erikseen).
Alaleuka	1	<i>mandible</i>	Kaikki hampaat ovat tallella. Viisaudenhampaat kehittyneet.
Lapaluu	2	<i>scapula</i>	
Solisluu	2	<i>clavicula</i>	
Olkaluu	2	<i>humerus</i>	
Kyynärluu	2	<i>ulna</i>	
Värttinäluu	2	<i>radius</i>	
Kylkiluu (fr.)	24	<i>costa</i>	
Selkänikama	18	<i>vertebra</i>	
Ristiluu	1	<i>sacrum</i>	
Lonkkaluu	2	<i>coxae</i>	
Reisiluu	2	<i>femoris</i>	Vasen 40 cm, oikea 42,5 cm. Vasen jätettiin pesemättä.
Sääriluu	2	<i>tibia</i>	
Pohjeluu	2	<i>fibula</i>	
Jalan luu	20		
Kämmenen luu	27		
Luun fragmentti	17		

Luita yhteensä: 115

Hauta 6B:

Luu	Kpl	Lat.	Huomioita (*AT 27.1.2012)
Kallon fragmentti	19	<i>cranium</i>	
Alaleuka	1	<i>mandible</i>	Kaksi etuhammasta puuttuu. Viisaudenhampaat kehittyneet.
Solisluu	2	<i>clavicula</i>	
Olkaluu	2	<i>humerus</i>	

Kyynärluu	2	<i>ulna</i>	
Värttinäluu	2	<i>radius</i>	
Kylkiluun fr.	10	<i>costa</i>	
Selkänikaman fr.	13	<i>vertebra</i>	
Reisiluu	2 + 1/4	<i>femoris</i>	Oikean reisiluun pituus 41 cm, vasemman 40 cm. Lisäksi amputoitu vasemman reisiluun alaosa (5,3 cm)(*).
Sääriluu	3	<i>tibia</i>	Kaksi vasenta, yksi oikea (*).
Pohjeluu	3	<i>fibula</i>	
Jalan luu	9		
Kämmenen luu	4		
Luun fragmentti	16		
Maatunutta luuta			344,3 g

Luita yhteensä: 79

Hauta 8:

Luu	Kpl	Lat.	Huomioita (*AT 27.1.2012)
Kallo	1	<i>cranium</i>	Pitkästi maatunut.
Alaleuka	1	<i>mandible</i>	Kaikki hampaat ovat tallella, mutta viisaudenhampaat puhkeamatta. Hampaat kuluneet. (*)
Lapaluu	2	<i>scapula</i>	
Solisluu	2	<i>clavicula</i>	
Olkaluu	2	<i>humerus</i>	Molemmat 29,5 cm olkaluun pään kanssa mitattuna. Olkaluun pää (<i>caput humeri</i>) luutumatta.
Kyynärluu	2	<i>ulna</i>	Molemmat 24 cm ilman epifyysejä mitattuna.
Värttinäluu	2	<i>radius</i>	Molemmat 20,5 cm ilman epifyysejä mitattuna.
Kylkiluu	23	<i>costa</i>	
Kylkiluun fragmentti	1	<i>costa</i>	
Rintalasta	1	<i>manubrium sterni</i>	Rintalastan yläosa.
Selkänikama	24	<i>vertebra</i>	
Ristinikama	5	<i>vertebrae sacrales</i>	Ristiluu ei ole luutunut yhteen.(*)
Lonkkaluu	2	<i>coxae</i>	Todennäköisesti mies.(*)
Reisiluu	2	<i>femoris</i>	Alemmat epifyysit luutumatta. Vasen (epifyysin kanssa) 43 cm. Oikea ilman epifyysiä n. 40 cm. Oikea reisiluu jätettiin pesemättä.
Sääriluu	1 ¼	<i>tibia</i>	Epifyysit luutumatta. Vasen sääriluu amputoitu (4,2 cm). Ei paranemista.(*). Oikea ilman epifyysiä 30,3 cm.
Pohjeluu	1 ¼	<i>fibula</i>	Oikea ilman epifyysiä 28,5 cm.
Jalan luu	19		
Kämmenen luu	19		
Epifyysejä ym. luita	13		

Luita yhteensä: 125

Hauta 9:

Luu	Kpl	Lat.	Huomioita
Luun fragmentti	12		

Luita yhteensä: 12

Liite 5

Näyteluettelo

Maanäytteet

1. Hauta 1 (ylempi haudaus). Pvm 15.9.2011. Arkun pohjalta, sen itäreunasta. Lastakaivaus. Märkäpaino (- minigrip-pussi = 5,8 g) 363,9 g *
2. Hauta 2 (alempi haudaus). Pvm 15.9.2011. Arkun sisältä. Lastakaivaus. Märkäpaino (- minigrip-pussi = 5,8 g) 1883,4 g *
3. Hauta 6 B. Pvm 2.11.2011. Arkun sisältä, vainajan pääpuolesta. Lastakaivaus. Märkäpaino (- minigrip-pussi = 13,63 g) 2163,1 g.**
4. Hauta 6 B. Pvm 2.11.2011. Arkun jalkapäästä. Lastakaivaus. Märkäpaino (- minigrip-pussi = 13,63 g) 1577,4 g.**
5. Hauta 5A. Pvm 3.11.2011. Arkun pohjalta. Lastakaivaus. Märkäpaino (- minigrip-pussi = 13,63 g) 566,52 g.**
6. Hauta 5B. Pvm 3.11.2011. Arkun pääpuoli / vainajan yläosan ympäristöstä. Lastakaivaus. Märkäpaino (- minigrip-pussi = 13,63 g) 2324,6 g.**
7. Hauta 5B. Pvm 3.11.2011. Vainajan lantion alta. Lastakaivaus. Märkäpaino (- minigrip-pussi = 13,63 g) 195,30 g.**
8. Hauta 8. Pvm 4.11.2011. Vainajan yläosan kohdalta / lantion alta. Lastakaivaus. Märkäpaino (- minigrip-pussi = 4,44 g) 604,5 g.**
9. Hauta 1. Pvm 15.9.2011. Punaiseksi pigmentoitunutta maa-ainesta arkun pohjalta, sen itäreunasta. Myös vaaleanruskeita kokkareita – todennäköisesti lähes maatuneita luun kappaleita. Lastakaivaus. Märkäpaino (- minigrip-pussi = 1,74 g) 14,32 g.

*=Toimitettu Reijo Kaartiselle eläinjäännetutkimusta varten

**= Toimitettu Reijo Kaartiselle eläinjäännetutkimusta varten 9.12.2011

Kuitunäytteet

10. Hauta 6(B?). Pvm 2.11.2011. Puumaista kasvikuitua arkun päädystä (pään ympäristö). Lastakaivaus. Märkäpaino (- minigrip-pussi = 12,13 + 4,44 g) 494,6 g.
11. Hauta 1. Kasvijäännettä / kuituja. Lastakaivaus. Märkäpaino (- minigrip-pussi = 4,40 g) 12,91 g.

Puunäytteet

12. Hauta 1. Pvm 15.9.2011. Kaksi arkun sisäpuolelta löytynyttä puun palaa, joista toinen on litteähkö, lähes pyöreä lankusta irronnut oksakohta (n. 50 x 45 x 25 mm) ja suurempi on yhdeltä sivulta suora laudan kappale (n. 340 x 100 x 30 mm). Puuaines on hyvin huonokuntoista – sienimäisen pehmeää, kuidut eriytyneet, paljon mekaanisia vaurioita.
13. Hauta 1. Pvm 15.9.2011. kaksi pienehköä, nelisivuista kappaletta. Mitat n. 140 x 30 x 25 mm ja n. 90 x 80 x 35 mm. Puuaines pehmeää (huonokuntoista).

14. Hauta 2. Pvm 15.9.2011. Nelisivuinen kappale, jonka toinen pää on katkennut. Puun pinta on hyvin pehmeä. Mitat: n. 90 x 50 x 30 mm.
15. Hauta 6(B?). Pvm 2.11.2011. Kappale arkun reunalautaa kolmessa osassa (katkennut pituus-suunnassa). Näyte on sahattu kenttätöiden yhteydessä. Ehjän kappaleen mitat: 220 x (215) x 37 mm. Puun pintakerros on pehmentynyt, sisäosassa kiinteä ja vaalea puuaines.
16. Hauta 6(B?). Pvm 2.11.2011. Päätylauta. Mitat n. 450 x 220 x 35 mm.
17. Hauta 5B. Pvm 3.11.2011. Päätylauta arkun pääpuolelta. Mitat n. 420 x 210 x 40 mm.
18. Hauta 5B. Pvm 3.11.2011. Arkun kansilaudan kappale. Mitat n. 640 x 85 x 30 mm.
19. Hauta 5B. Pvm 3.11.2011. Reunan sisäpuolen lauta. Kentällä sahattu näytepala. Mitat n. 177 x (195) x 40 mm.
20. Hauta 8. Pvm 4.11.2011. Arkun lista. Päistä naulattu. Mitat n. 475 x 55 x 44 mm.

Eläinjääne(?)

21. Hauta 1 / 2. Pvm 15.9.2011. Hyönteisen siipi? N. 6 mm pituinen, kapean ovaalin muotoinen ja heikosti läpikuultava litteä kappale. Materiaali keratiinipitoiselta vaikuttavaa solukkoa.**

Liite 6:

Turku, Kakolanrinne 2011–2012 Valokuvaluettelo

Luetteloituja valokuvia yhteensä

KF-alkuiset arkistonumerot tarkoittavat mustavalkonegatiiveja,
DT-alkuiset digitaalisia valokuvia

Vaihe 1:

Kuvaaja Sonja Hukantaival
Kuvauspäivä 15.9.2011

Numero	Sisältö
DT2011:36:01	Powerman Oy:n kaivinkone kaivaa putkikaivantoa uudelleen auki. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:02	Kaivantoa kuvattuna idästä.
DT2011:36:03	Haudan 1 arkun kansilaudat ovat paljastumassa. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:04	Haudan 1 arkun kansilaudat kuvattuna etelästä.
DT2011:36:05	Haudan 1 arkku savitäyttöineen, kun kansi on poistettu. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:06	Yksityiskohta haudan 1 arkun länsilaidassa. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:07	Haudan 1 arkku ja mahdollisesti kansirakenteeseen kuulunut lauta. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:08	Haudan 1 arkun savitäyttöä ja sen joukossa olevaa maatonutta luuta. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:09	Haudan 1 arkun savitäyttöä ja sen joukossa olevaa maatonutta luuta. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:10	Yksityiskohtakuva haudan 1 arkussa olevasta maatonneesta luusta. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:11	Hautojen 1 ja 2 arkkujen rikkoutunut pohjoisprofiili. Kuvattu pohjoisesta.
DT2011:36:12	Haudan 1 arkku kun täyttösavi on kaivettu pois. Kuvattu pohjoisesta.
DT2011:36:13	Haudan 1 arkun länsilaidassa olevat luut. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:14	Haudan 1 arkun itälaidassa olevat luut. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:15	Haudan 1 arkku luineen kuvattuna pohjoisesta.
DT2011:36:16	Haudan 1 arkun itälaidassa ollut alaleuka nostettuna arkun reunalle. Kuvattu pohjoisesta.

Numero	Sisältö
DT2011:36:17	Haudan 1 arkku tyhjennettynä. Kuvattu pohjoisesta.
DT2011:36:18	Haudan 1 arkku tyhjennettynä. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:19	Haudan 3 arkun kulma kaivannon profiilissa. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:20	Haudan 3 arkun kulma (kuvassa oikealla) suhteessa hautoihin 1 ja 2. Kuvattu pohjoisesta.
DT2011:36:21	Haudan 1 arkku, kun länsilaita on poistettu. Kuvattu pohjoisesta.
DT2011:36:22	Haudan 2 arkku, kun haudan 1 arkku on poistettu. Kuvattu pohjoisesta.
DT2011:36:23	Haudan 2 arkun kansilaudat kuvattuna etelästä.
DT2011:36:24	Haudan 2 arkun kannen profiili kuvattuna pohjoisesta.
DT2011:36:25	Haudan 2 arkun kansi, kun poikkipuu on poistettu. Kuvattu pohjoisesta.
DT2011:36:26	Haudan 2 kansi ja kannen reiästä näkyvät luut kuvattuna pohjoisesta.
DT2011:36:27	Haudan 2 arkku luineen, kun kansi on poistettu. Kuvattu pohjoisesta.
DT2011:36:28	Haudan 2 luut arkussaan. Kuvattu pohjoisesta.
DT2011:36:29	Haudassa 2 ollut pääkallo nostettuna arkun reunalle. Kuvattu pohjoisesta.
DT2011:36:30	Haudan 2 arkku tyhjennettynä. Huomaa pohjarakenteen puuttuminen. Kuvattu pohjoisesta.
DT2011:36:31	Yksityiskohta haudan 2 arkusta tyhjennettynä. Arkun lounaiskulma kuvattuna koillisesta.
DT2011:36:32	Yksityiskohta haudan 2 arkusta tyhjennettynä. Arkun kaakkoiskulma kuvattuna luoteesta.
DT2011:36:33	Haudan 2 arkku tyhjennettynä. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:34	Yksityiskohta. Haudan 1 arkun päätylaudat alaosa nauloineen.
DT2011:36:35	Yksityiskohta. Haudan 2 arkun päätylaudat alaosa nauloineen.
DT2011:36:36	Yksityiskohta. Haudan 2 arkun päätylaudat alaosa nauloineen.

DT2011:36:37	Arkun nauvoja haudasta 1. TMM22826:ME01:01.
DT2011:36:38	Arkun naulojen kantoja haudasta 1. TMM22826:ME01:01
DT2011:36:39	Arkun nauvoja haudasta 2. TMM22826:ME02:02
DT2011:36:40	Arkun naulojen kantoja haudasta 2. TMM22826:ME02:02

Vaihe 2:

Kuvaaja Sonja Hukantaival
Kuvauspäivät 2. – 4.11.2011

Numero	Pvm	Sisältö
DT2011:36:41	2.11.11	Tilanne kaivauspaikalle tultaessa. Haudat 7, 6 ja 5 pilkistävät saven seassa. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:42	2.11.11	Hautojen yläpuolella olevia kaapeleita kaivetaan esiin. Powerman Oy:n lapiomies on kaivinkoneen apuna. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:43	2.11.11	Kaapeleiden alta maata kaivettiin kaivinkoneella varovasti sivulta päin. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:44	2.11.11	Kaapelit paljastuvat pikkuhiljaa. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:45	2.11.11	Hautojen 6, 5 ja 4 kaakkoisprofiilit näkyvät saven seassa. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:46	2.11.11	Pintamaata kaivetaan laajemmin. Hautojen 6, 5 ja 4 kaakkoisprofiilit näkyvät saven seassa. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:47	2.11.11	Hautojen 6 ja 5 kaakkoisprofiili. Huomaa arkkujen päällä lepäävä kaapeli. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:48	2.11.11	Hautojen 6, 5 ja 4 kaakkoisosat kuvattuna lounaasta.
DT2011:36:49	2.11.11	Hautojen 5A ja 6A päällimmäisiä osia kaivetaan esiin. Kuvassa työskentelevät Riikka Saarinen ja Powerman Oy:n työmies. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:50	2.11.11	Haudan 5A maatonutta kansirakennetta ja haudan 6A laitoja. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:51	2.11.11	Haudan 6A pääpuoli eli luoteisosaa. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:52	2.11.11	Hauta 6A tyhjennettynä. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:53	2.11.11	Haudan 6B vainajan rikkoutunut pääkallo tuli näkyviin, kun haudan 6A pohjaa poistettiin. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:54	2.11.11	Haudan 6B vainajan pääpuolen luita kun haudan 6A pohjarakenne on poistettu. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:55	2.11.11	Haudan 6B vainajan pään alla olleita kasvijäänteitä. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:56	2.11.11	Haudan 6B vainajan pään alla olleita kasvijäänteitä. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:57	2.11.11	Hauta 6B tyhjennettynä. Haudan 6A laidat ovat yhä paikallaan. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:58	2.11.11	Haudan 6B pääpuoli tyhjennettynä. Kuvattu idästä.
DT2011:36:59	2.11.11	Haudan 6B jalkapuoli tyhjennettynä. Huomaa haudan päällä lepäävä kaapeli. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:60	3.11.11	Haudasta 5A löytynyt metalliristi in situ. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:61	3.11.11	Haudasta 5A löytynyt metalliristi in situ. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:62	3.11.11	Haudassa 5A ollutta maatonutta luumassaa. Kuvattu lounaasta.

Numero	Pvm	Sisältö
DT2011:36:63	3.11.11	Haudan 5A pääpuoli tyhjennettynä. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:64	3.11.11	Haudat 5A ja 6B tyhjennettyinä. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:65	3.11.11	Haudat 6B ja 5A tyhjennettyinä. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:66	3.11.11	Haudan 5B vainaja kun kansirakenne on poistettu. Huomaa nurinpäin pyörähtänyt pääkallo. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:67	3.11.11	Haudan 5B vainaja kun kansirakenne on poistettu. Huomaa nurinpäin pyörähtänyt pääkallo ja käsivarren asento. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:68	3.11.11	Haudan 5B vainajan pääkallo in situ. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:69	3.11.11	Haudan 5B vainajan pääkallo käännettynä kasvot eteenpäin.
DT2011:36:70	3.11.11	Haudan 5B vainajan pääkallo kuvattuna vasemmalta sivulta.
DT2011:36:71	3.11.11	Haudan 5B vainajan pääkallo kuvattuna oikealta sivulta.
DT2011:36:72	3.11.11	Haudan 5B vainajan lantio ja reisiluita in situ. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:73	3.11.11	Haudan 5B vainajan lantio ja reisiluita in situ. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:74	3.11.11	Haudan 5B vainajan sääri- ja pohjeluut in situ. Huomaa säärien asento. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:75	3.11.11	Haudan 5B pääpuoli tyhjennettynä. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:76	3.11.11	Haudat 5B ja 6B tyhjennettyinä. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:77	3.11.11	Haudat 6B ja 5B tyhjennettyinä. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:78	3.11.11	Haudan 4 kansirakenne kuvattuna lännestä.
DT2011:36:79	3.11.11	Haudan 4 kansirakenne kuvattuna luoteesta.
DT2011:36:80	3.11.11	Haudan 4 kansirakenne kuvattuna etelästä.
DT2011:36:81	3.11.11	Haudan 4 vainajan luita in situ arkun laidoilla. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:82	3.11.11	Haudan 4 vainajan luita in situ arkun laidoilla. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:83	3.11.11	Haudan 4 pääpuoli tyhjennettynä. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:84	3.11.11	Haudan 4 jalkapääty tyhjennettynä. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:85	3.11.11	Haudan 4 pääpuoli tyhjennettynä. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:86	3.11.11	Hauta 4 tyhjennettynä. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:87	3.11.11	Hauta 8 tuli esiin haudan 4 arkun pohjalautoja poistettaessa. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:88	3.11.11	Haudan 8 arkun kantta haudan 4 alla. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:89	4.11.11	Haudan 8 arkun kannen luoteenpuoleinen osa eli pääpuoli. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:90	4.11.11	Haudan 8 arkun kannen kaakonpuoleinen osa. Kuvattu lännestä.
DT2011:36:91	4.11.11	Haudan 8 arkun kansi kuvattuna etelästä.
DT2011:36:92	4.11.11	Hauta 8 oli täynnä vettä. Arkun luoteenpuoleinen osa kuvattuna lounaasta.
DT2011:36:93	4.11.11	Haudan 8 arkku veden vallassa. Kuvattu lännestä.

Numero	Pvm	Sisältö
DT2011:36:94	4.11.11	Haudan 8 vainajan pääkallo in situ vedessä. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:95	4.11.11	Vesi poistettiin haudasta 8 pumpun avulla. Kuvassa Powerman Oy:n työmies varmistaa, ettei pumppu vahingoita vainajaa. Kuvattu lännestä.
DT2011:36:96	4.11.11	Haudan 8 luoteenpuoleinen osa vainajineen kun suurin osa vedestä on poistettu. Huomaa pääkallon asento. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:97	4.11.11	Haudan 8 vainajan pääkallo in situ. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:98	4.11.11	Haudan 8 vainajan pääkallo in situ. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:99	4.11.11	Haudan 8 vainajan pääkallo in situ. Kuvattu lännestä.
DT2011:36:100	4.11.11	Hauta 8 vainajineen kun suurin osa vedestä on poistettu. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:101	4.11.11	Haudan 8 vainajan pääkallo tuettiin ennen poistamista. Kuvassa työskentelee Riikka Saarinen. Kuvattu lännestä.
DT2011:36:102	4.11.11	Haudan 8 pääpuoli kun kallo on poistettu. Huomaa vainajan käsivarren asento. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:103	4.11.11	Haudan 8 vainajaa in situ. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:104	4.11.11	Haudan 8 pääpuoli kun kallo on poistettu. Huomaa vainajan käsivarren asento. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:105	4.11.11	Haudan 8 pääpuolella olevaa kasvijäännettä in situ. Kuvattu etelästä.
DT2011:36:106	4.11.11	Haudan 8 arkun jalkapääty tyhjennettynä. Huomaa profiilissa näkyvä seuraavan arkun laita. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:107	4.11.11	Haudan 8 arkun pääpuoli tyhjennettynä. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:108	4.11.11	Haudan 8 arkku tyhjennettynä. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:109	4.11.11	Haudan 8 arkku tyhjennettynä. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:110	4.11.11	Haudan 8 arkun pääpuoli tyhjennettynä. Huomaa laidan päällä oleva lista. Kuvattu kaakosta.
DT2011:36:111	4.11.11	Haudan 8 arkun jalkapääty tyhjennettynä. Kuvattu lännestä.
DT2011:36:112	4.11.11	Haudan 8 arkun pääpuoli osittain purettuna. Huomaa loveus laidoissa. Kuvattu kaakosta.

Vaihe 3:

Kuvaaja Sonja Hukantaival
Kuvauspäivä 4.1.2012

Numero	Sisältö
DT2011:36:113	Haudan 9 arkku hahmottuu savessa. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:114	Powerman Oy:n lapiomies tarkastelee osittain esiin kaivettua arkkua. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:115	Haudan 9 arkun kansilaudat. Kuvattu pohjoisesta.
DT2011:36:116	Haudan 9 arkun kansilaudat. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:117	Haudan 9 arkun kansilaudat. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:118	Haudan 9 arkun W-SW –profiili ilman päätylauta. Huomaa arkun sisällä oleva paksu lastukeros. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:119	Haudan 9 arkku sisältöineen kun kansilaudat on otettu pois. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:120	Haudan 9 arkku tyhjennettynä. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:121	Haudan 9 arkku tyhjennettynä. Kuvattu lounaasta.

DT2011:36:122	Haudan 9 arkun N-NW – puoleinen pohjalauta irrotettuna. Kuvattu lounaasta.
DT2011:36:123	Haudan 10 arkku kaivannon SE-profiilissa. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:124	Haudan 10 arkku kaivannon SE-profiilissa. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:125	Haudan 10 arkku kaivannon SE-profiilissa. Kuvattu luoteesta.

Vaihe 4:

Kuvaaja Sonja Hukantaival
Kuvauspäivä 5.4.2012

Numero	Sisältö
DT2011:36:126	Hautaa 11 kaivetaan esiin kallion notkelmassa. Kuvassa Powerman Oy:n lapiomies. Kuvattu luoteesta.
DT2011:36:127	Haudan 11 arkun pohjalaudat. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:128	Haudan 12 arkku kansineen. Kuvattu koillisesta.
DT2011:36:129	Haudan 12 arkku tyhjennettynä. Kuvattu idästä.

Kuvaaja Sonja Hukantaival

Numero	Pvm	Sisältö
DT2011:36:130	16.4.2012	Haudasta 1 löytynyt leukaluu.
DT2011:36:131	16.4.2012	Haudasta 1 löytyneitä luita.
DT2011:36:132	3.4.2012	Haudasta 2 löytynyt ristiluu.
DT2011:36:133	3.4.2012	Haudasta 2 löytynyt ristiluu.
DT2011:36:134	3.4.2012	Haudasta 2 löytynyt alaleuka.
DT2011:36:135	4.4.2012	Haudasta 2 löytynyt kallo edestä.
DT2011:36:136	4.4.2012	Haudasta 2 löytynyt kallo sivusta.
DT2011:36:137	4.4.2012	Haudasta 2 löytyneitä luita.
DT2011:36:138	11.4.2012	Haudasta 5B löytynyt alaleuka.
DT2011:36:139	26.1.2012	Haudasta 6B löytynyt reisiluun alaosa.
DT2011:36:140	26.1.2012	Haudasta 6B löytyneen reisiluun sahauspinta.
DT2011:36:141	3.4.2012	Haudasta 6B löytynyt alaleuka.
DT2011:36:142	26.1.2012	Haudasta 8 löytynyt amputoitu alaraaja.
DT2011:36:143	26.1.2012	Haudasta 8 löytyneen sääriluun sahauspinta.
DT2011:36:144	27.1.2012	Haudasta 8 löytynyt alaleuka.
DT2011:36:145	16.4.2012	Haudasta 8 löytynyt kallo sivulta.
DT2011:36:146	16.4.2012	Haudasta 8 löytynyt kallo päältä.

DT2011:36:147	18.4.2012	Haudasta 8 löytyneet ristinikamat.
DT2011:36:148	3.4.2012	Työkuva. Sonja Hukantaival ja konservaattoriapulainen Heidi Karjalainen puhdistavat haudasta 6B löytynyttä alaleukaa. Kuvaaja Virva Lompolo.

Kuvaaja Sonja Hukantaival

Numero	Kuvanro	Sisältö
KF2012:489	MV1, 35	Vaihe 1. Hautojen 1 ja 2 arkkujen pohjoispuoleinen profiili. Kuvattu pohjoisesta. Pystykuva.
KF2012:490	MV1, 34	Vaihe 1. Haudan 1 arkku, kun kansi on poistettu. Kuvattu etelästä. Pystykuva.
KF2012:491	MV1, 33	Vaihe 1. Haudan 1 arkku vainajan jäännöksineen. Kuvattu pohjoisesta.
KF2012:492	MV1, 32	Vaihe 1. Haudan 1 arkku vainajan jäännöksineen. Kuvattu koillisesta. Pystykuva.
KF2012:493	MV1, 30	Vaihe 1. Haudan 2 arkku vainajan jäännöksineen. Kuvattu idästä.
KF2012:494	MV2, 35	Vaihe 2. Arkkuja kaivetaan esiin. Kuvassa näkyy Powerman Oy:n lapiomies. Kuvattu lounaasta.
KF2012:495	MV2, 34	Vaihe 2. Hautojen 5 ja 6 arkkujen päädyt kaivannon profiilissa. Kuvattu lounaasta.
KF2012:496	MV2, 32	Vaihe 2. Hautojen 5 ja 6 arkkujen kaakonpuoleiset päädyt. Kuvattu kaakosta.
KF2012:497	MV2, 28	Vaihe 2. Hautojen 5 ja 6 arkut. Kuvattu luoteesta.
KF2012:498	MV2, 25	Vaihe 2. Haudan 5B vainaja in situ, kun ainoastaan arkun kansi on poistettu. Kuvattu lounaasta.
KF2012:499	MV2, 23	Vaihe 2. Haudan 5B vainajan pääkallo in situ. Kuvattu lounaasta.
KF2012:500	MV2, 20	Vaihe 2. Haudan 5B vainajan pääkallo käännettynä kasvot ylöspäin. Kuvattu lounaasta.
KF2012:501	MV2, 19	Vaihe 2. Haudan 5B vainajan lantio in situ. Kuvattu lounaasta.
KF2012:502	MV2, 18	Vaihe 2. Hautojen 5 ja 6 arkut. Kuvattu luoteesta.
KF2012:503	MV2, 16	Vaihe 2. Haudan 4 arkun kansi. Kuvattu luoteesta.
KF2012:504	MV2, 14	Vaihe 2. Haudan 4 arkku tyhjennettynä. Kuvattu kaakosta.
KF2012:505	MV2, 13	Vaihe 2. Haudan 8 arkun kantta (luoteisin osa). Kuvattu lounaasta.
KF2012:506	MV2, 12	Vaihe 2. Haudan 8 arkun kantta (kaakonpuoleinen osa). Kuvattu lounaasta.
KF2012:507	MV2, 11	Vaihe 2. Haudan 8 arkun kansi. Kuvattu lounaasta.
KF2012:508	MV2, 10	Vaihe 2. Haudan 8 arkun luoteinen osa, kun kansi on poistettu. Arkku on täynnä vettä. Kuvattu lounaasta.
KF2012:509	MV2, 9	Vaihe 2. Haudan 8 vainajaa in situ, kun suurin osa vedestä on poistettu. Kuvattu lounaasta.
KF2012:510	MV2, 8	Vaihe 2. Haudan 8 vainajaa in situ, kun suurin osa vedestä on poistettu. Kuvattu luoteesta.
KF2012:511	MV2, 6	Vaihe 2. Haudan 8 vainajan pääkallo in situ. Kuvattu lounaasta.
KF2012:512	MV2, 3	Vaihe 2. Haudan 8 arkku tyhjennettynä. Kuvattu kaakosta.
KF2012:513	MV2, 2	Vaihe 2. Haudan 8 arkun luoteenpuoleinen pääty, kun arkku on tyhjennetty. Kuvattu kaakosta.

Liite 7

Valokuvien pinnakkaiset ja hakemistokuvat

KAEOLANKINNE 2011 TIRMI J

KF2012:493

KF2012:492

KF2012:491

KF2012:490

KF2012:489

File Name : DT2011_36_001.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 10:15:37
File Size : 3652 KB

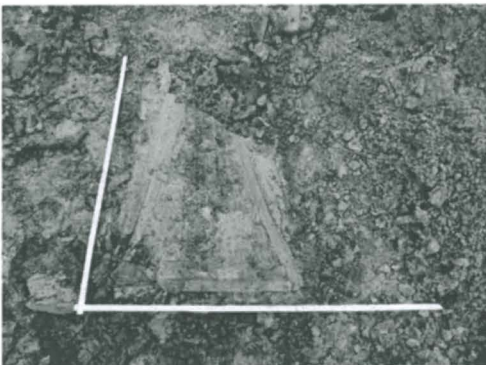
File Name : DT2011_36_002.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 10:11:01
File Size : 5147 KB

File Name : DT2011_36_003.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 10:26:32
File Size : 4805 KB

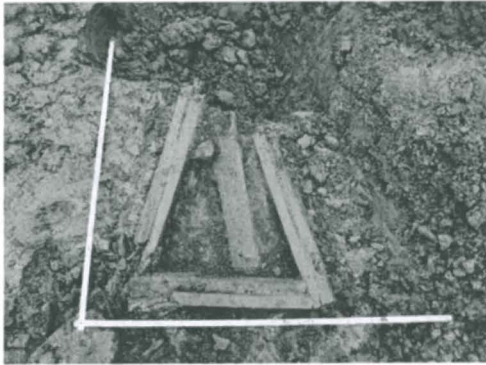
File Name : DT2011_36_004.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 10:39:44
File Size : 4592 KB

File Name : DT2011_36_005.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 10:56:28
File Size : 4446 KB

File Name : DT2011_36_006.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 11:21:09
File Size : 4644 KB

File Name : DT2011_36_007.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 11:26:03
File Size : 4357 KB

File Name : DT2011_36_008.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 11:40:33
File Size : 4599 KB

File Name : DT2011_36_009.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 12:05:24
File Size : 5857 KB

File Name : DT2011_36_010.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 12:05:46
File Size : 3633 KB

File Name : DT2011_36_011.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 12:19:01
File Size : 3773 KB

File Name : DT2011_36_012.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:08:49
File Size : 6426 KB

File Name : DT2011_36_013.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:08:57
File Size : 3895 KB

File Name : DT2011_36_014.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:09:05
File Size : 4140 KB

File Name : DT2011_36_015.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:09:20
File Size : 6084 KB

File Name : DT2011_36_016.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:14:04
File Size : 5881 KB

File Name : DT2011_36_017.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:23:25
File Size : 6111 KB

File Name : DT2011_36_018.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:23:35
File Size : 4364 KB

File Name : DT2011_36_019.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:32:27
File Size : 4893 KB

File Name : DT2011_36_020.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:32:58
File Size : 4882 KB

File Name : DT2011_36_021.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:33:40
File Size : 4395 KB

File Name : DT2011_36_022.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:37:48
File Size : 6963 KB

File Name : DT2011_36_023.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:53:30
File Size : 4518 KB

File Name : DT2011_36_024.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 13:53:57
File Size : 5085 KB

File Name : DT2011_36_025.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 14:14:14
File Size : 6910 KB

File Name : DT2011_36_026.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 14:14:21
File Size : 4586 KB

File Name : DT2011_36_027.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 14:16:06
File Size : 6994 KB

File Name : DT2011_36_028.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 14:18:47
File Size : 4222 KB

File Name : DT2011_36_029.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 14:21:26
File Size : 6730 KB

File Name : DT2011_36_030.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 14:45:06
File Size : 7053 KB

File Name : DT2011_36_031.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 14:45:13
File Size : 4901 KB

File Name : DT2011_36_032.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 14:45:20
File Size : 4537 KB

File Name : DT2011_36_033.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 14:46:31
File Size : 3681 KB

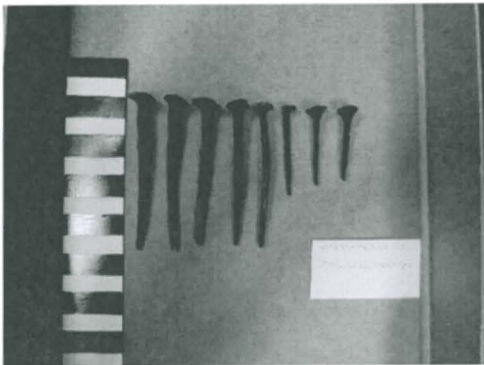
File Name : DT2011_36_034.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 14:55:29
File Size : 4289 KB

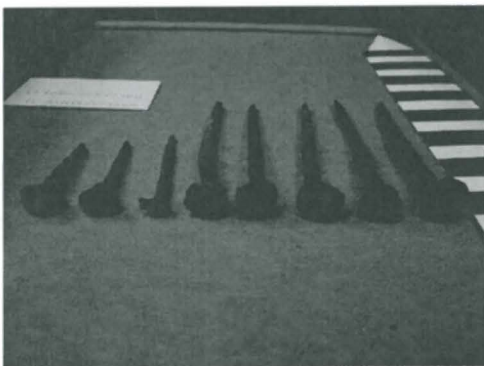
File Name : DT2011_36_035.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 14:55:38
File Size : 6720 KB

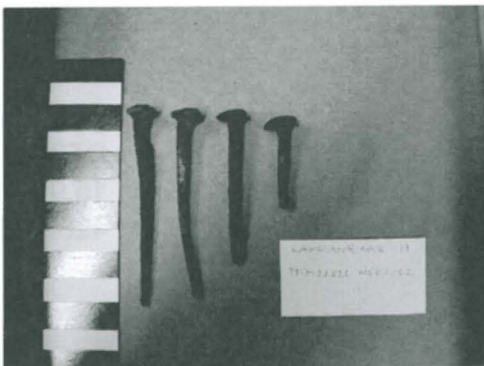
File Name : DT2011_36_036.jpg
Shooting Date/Time : 15.9.2011 14:55:48
File Size : 2841 KB

File Name : DT2011_36_037.jpg
Shooting Date/Time : 28.9.2011 14:26:06
File Size : 2278 KB

File Name : DT2011_36_038.jpg
Shooting Date/Time : 28.9.2011 14:27:24
File Size : 2185 KB

File Name : DT2011_36_039.jpg
Shooting Date/Time : 28.9.2011 14:29:58
File Size : 2566 KB

File Name : DT2011_36_040.jpg
Shooting Date/Time : 28.9.2011 14:29:34
File Size : 2194 KB

File Name : DT2011_36_041.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 11:14:31
File Size : 3211 KB

File Name : DT2011_36_042.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 11:40:24
File Size : 3696 KB

File Name : DT2011_36_043.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 11:43:33
File Size : 5440 KB

File Name : DT2011_36_044.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 12:00:57
File Size : 3705 KB

File Name : DT2011_36_045.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 13:23:06
File Size : 2962 KB

File Name : DT2011_36_046.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 13:31:33
File Size : 3569 KB

File Name : DT2011_36_047.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 14:34:59
File Size : 4699 KB

File Name : DT2011_36_048.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 14:39:36
File Size : 4562 KB

File Name : DT2011_36_049.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 15:05:28
File Size : 3211 KB

File Name : DT2011_36_050.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 15:13:54
File Size : 6712 KB

File Name : DT2011_36_051.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 15:52:02
File Size : 4087 KB

File Name : DT2011_36_052.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 16:00:27
File Size : 2967 KB

File Name : DT2011_36_053.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 16:01:56
File Size : 3709 KB

File Name : DT2011_36_054.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 16:05:44
File Size : 3826 KB

File Name : DT2011_36_055.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 16:23:10
File Size : 3400 KB

File Name : DT2011_36_056.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 16:23:32
File Size : 3058 KB

File Name : DT2011_36_057.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 17:00:37
File Size : 3515 KB

File Name : DT2011_36_058.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 17:01:46
File Size : 3252 KB

File Name : DT2011_36_059.jpg
Shooting Date/Time : 2.11.2011 17:01:55
File Size : 2571 KB

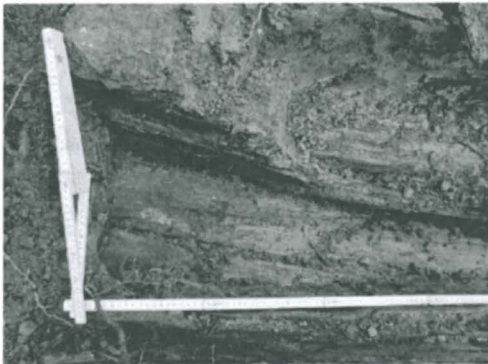
File Name : DT2011_36_060.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 10:47:18
File Size : 3115 KB

File Name : DT2011_36_061.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 10:47:37
File Size : 3138 KB

File Name : DT2011_36_062.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 11:00:19
File Size : 3330 KB

File Name : DT2011_36_063.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 11:19:19
File Size : 2698 KB

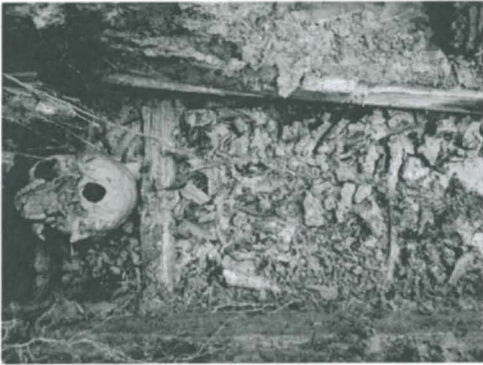
File Name : DT2011_36_064.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 11:23:51
File Size : 5123 KB

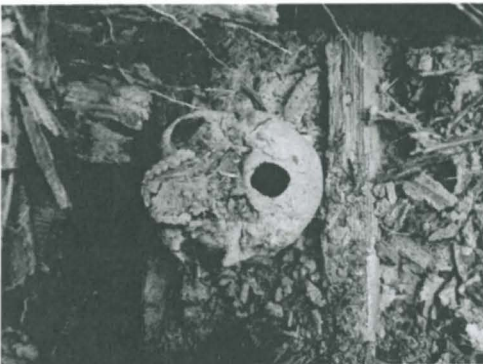
File Name : DT2011_36_065.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 11:26:04
File Size : 4632 KB

File Name : DT2011_36_066.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 11:37:09
File Size : 3593 KB

File Name : DT2011_36_067.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 11:37:35
File Size : 3371 KB

File Name : DT2011_36_068.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 11:37:43
File Size : 2964 KB

File Name : DT2011_36_069.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 11:40:13
File Size : 3030 KB

File Name : DT2011_36_070.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 11:40:26
File Size : 3063 KB

File Name : DT2011_36_071.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 11:40:35
File Size : 3187 KB

File Name : DT2011_36_072.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 11:59:31
File Size : 3387 KB

File Name : DT2011_36_073.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 12:00:05
File Size : 3391 KB

File Name : DT2011_36_074.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 12:13:08
File Size : 3478 KB

File Name : DT2011_36_075.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 12:23:24
File Size : 2627 KB

File Name : DT2011_36_076.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 12:24:51
File Size : 5088 KB

File Name : DT2011_36_077.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 12:26:50
File Size : 5697 KB

File Name : DT2011_36_078.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 14:47:10
File Size : 3850 KB

File Name : DT2011_36_079.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 14:50:46
File Size : 6730 KB

File Name : DT2011_36_080.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 14:51:36
File Size : 3832 KB

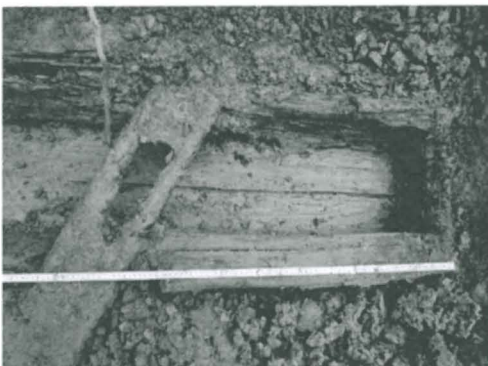
File Name : DT2011_36_081.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 15:25:45
File Size : 6545 KB

File Name : DT2011_36_082.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 15:26:02
File Size : 3722 KB

File Name : DT2011_36_083.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 15:38:07
File Size : 2938 KB

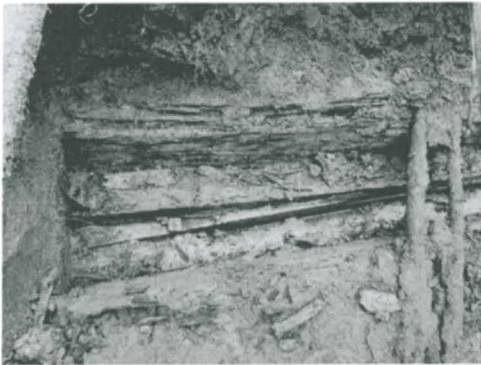
File Name : DT2011_36_084.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 15:38:16
File Size : 2750 KB

File Name : DT2011_36_085.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 15:38:53
File Size : 2769 KB

File Name : DT2011_36_086.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 15:39:37
File Size : 6131 KB

File Name : DT2011_36_087.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 15:59:21
File Size : 3607 KB

File Name : DT2011_36_088.jpg
Shooting Date/Time : 3.11.2011 16:02:21
File Size : 4247 KB

File Name : DT2011_36_089.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:30:14
File Size : 2705 KB

File Name : DT2011_36_090.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:30:25
File Size : 2941 KB

File Name : DT2011_36_091.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:32:39
File Size : 2883 KB

File Name : DT2011_36_092.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:37:07
File Size : 2566 KB

File Name : DT2011_36_093.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:37:15
File Size : 2873 KB

File Name : DT2011_36_094.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:37:29
File Size : 2394 KB

File Name : DT2011_36_095.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:44:55
File Size : 3036 KB

File Name : DT2011_36_096.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:45:42
File Size : 2902 KB

File Name : DT2011_36_097.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:46:53
File Size : 2686 KB

File Name : DT2011_36_098.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:48:38
File Size : 3076 KB

File Name : DT2011_36_099.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:48:47
File Size : 2785 KB

File Name : DT2011_36_100.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:48:57
File Size : 3073 KB

File Name : DT2011_36_101.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 10:50:55
File Size : 2739 KB

File Name : DT2011_36_102.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 11:22:55
File Size : 2890 KB

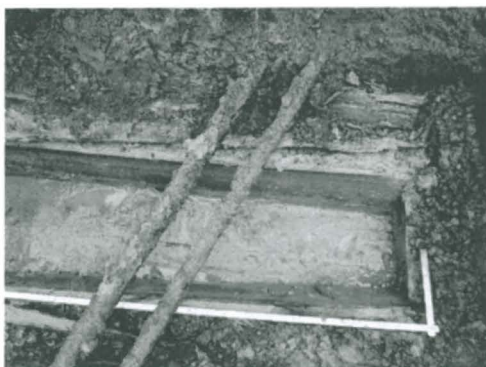
File Name : DT2011_36_103.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 11:23:11
File Size : 2843 KB

File Name : DT2011_36_104.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 11:23:18
File Size : 2800 KB

File Name : DT2011_36_105.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 11:57:41
File Size : 2666 KB

File Name : DT2011_36_106.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 12:20:37
File Size : 3544 KB

File Name : DT2011_36_107.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 12:20:45
File Size : 3040 KB

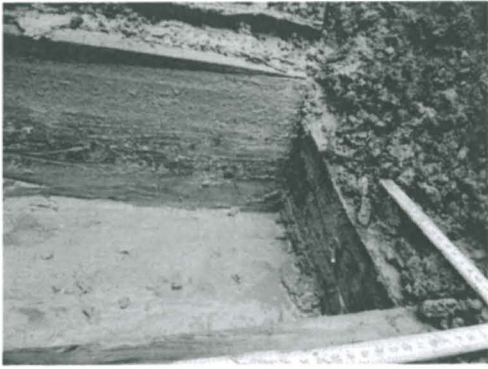
File Name : DT2011_36_108.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 12:21:36
File Size : 5354 KB

File Name : DT2011_36_109.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 12:21:46
File Size : 3238 KB

File Name : DT2011_36_110.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 12:23:36
File Size : 3959 KB

File Name : DT2011_36_111.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 12:23:44
File Size : 2839 KB

File Name : DT2011_36_112.jpg
Shooting Date/Time : 4.11.2011 12:30:35
File Size : 3279 KB

File Name : DT2011_36_113.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 11:56:14
File Size : 4907 KB

File Name : DT2011_36_114.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 11:57:43
File Size : 2431 KB

File Name : DT2011_36_115.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 12:27:02
File Size : 3488 KB

File Name : DT2011_36_116.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 12:27:27
File Size : 3679 KB

File Name : DT2011_36_117.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 12:39:41
File Size : 3670 KB

File Name : DT2011_36_118.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 12:40:02
File Size : 3761 KB

File Name : DT2011_36_119.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 12:50:39
File Size : 5801 KB

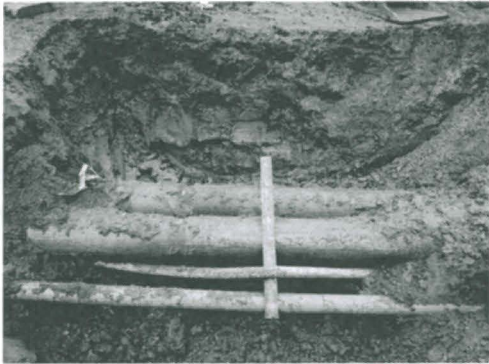
File Name : DT2011_36_120.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 13:08:35
File Size : 5312 KB

File Name : DT2011_36_121.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 13:08:44
File Size : 5732 KB

File Name : DT2011_36_122.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 13:13:52
File Size : 5897 KB

File Name : DT2011_36_123.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 15:05:03
File Size : 3982 KB

File Name : DT2011_36_124.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 15:05:13
File Size : 3705 KB

File Name : DT2011_36_125.jpg
Shooting Date/Time : 4.1.2012 15:05:28
File Size : 3299 KB

File Name : DT2011_36_126.jpg
Shooting Date/Time : 5.4.2012 10:57:40
File Size : 4104 KB

File Name : DT2011_36_127.jpg
Shooting Date/Time : 5.4.2012 11:15:05
File Size : 4553 KB

File Name : DT2011_36_128.jpg
Shooting Date/Time : 5.4.2012 12:16:10
File Size : 4612 KB

File Name : DT2011_36_129.jpg
Shooting Date/Time : 5.4.2012 12:32:22
File Size : 7047 KB

File Name : DT2011_36_130.jpg
Shooting Date/Time : 16.4.2012 11:57:09
File Size : 3559 KB

File Name : DT2011_36_131.jpg
Shooting Date/Time : 16.4.2012 12:18:12
File Size : 4469 KB

File Name : DT2011_36_132.jpg
Shooting Date/Time : 3.4.2012 16:31:30
File Size : 2308 KB

File Name : DT2011_36_133.jpg
Shooting Date/Time : 3.4.2012 16:32:26
File Size : 2035 KB

File Name : DT2011_36_134.jpg
Shooting Date/Time : 3.4.2012 16:46:57
File Size : 2572 KB

File Name : DT2011_36_135.jpg
Shooting Date/Time : 4.4.2012 13:09:30
File Size : 2287 KB

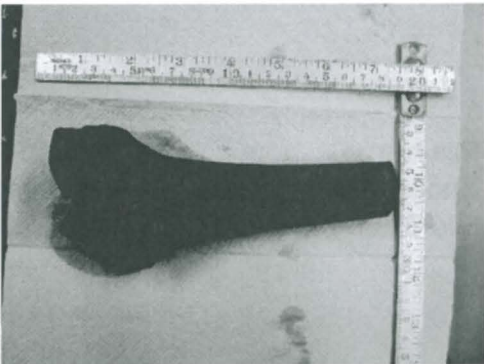
File Name : DT2011_36_136.jpg
Shooting Date/Time : 4.4.2012 13:09:02
File Size : 2206 KB

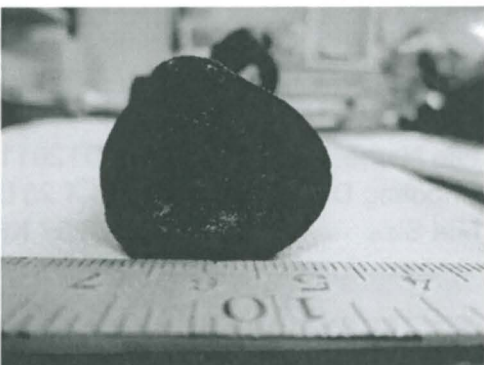
File Name : DT2011_36_137.jpg
Shooting Date/Time : 4.4.2012 13:12:42
File Size : 4148 KB

File Name : DT2011_36_138.jpg
Shooting Date/Time : 11.4.2012 12:59:30
File Size : 2717 KB

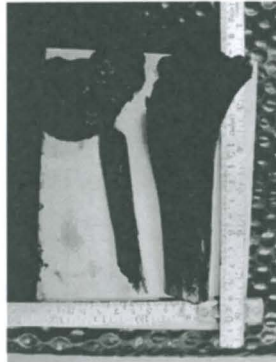
File Name : DT2011_36_139.jpg
Shooting Date/Time : 26.1.2012 12:24:38
File Size : 2516 KB

File Name : DT2011_36_140.jpg
Shooting Date/Time : 26.1.2012 12:24:52
File Size : 1559 KB

File Name : DT2011_36_141.jpg
Shooting Date/Time : 3.4.2012 15:56:29
File Size : 2140 KB

File Name : DT2011_36_142.jpg
Shooting Date/Time : 26.1.2012 13:19:18
File Size : 4289 KB

File Name : DT2011_36_143.jpg
Shooting Date/Time : 26.1.2012 13:08:45
File Size : 3781 KB

File Name : DT2011_36_144.jpg
Shooting Date/Time : 27.1.2012 17:10:36
File Size : 2258 KB

File Name : DT2011_36_145.jpg
Shooting Date/Time : 16.4.2012 12:54:56
File Size : 2123 KB

File Name : DT2011_36_146.jpg
Shooting Date/Time : 16.4.2012 12:56:31
File Size : 2019 KB

File Name : DT2011_36_147.jpg
Shooting Date/Time : 18.4.2012 11:41:57
File Size : 4090 KB

File Name : DT2011_36_148.jpg
Shooting Date/Time : 3.4.2012 15:00:19
File Size : 2249 KB